

Zdravko Vlaić
ENGLJSKO-HRVATSKI RJEČNIK
ELEKTRONIČKOG NAZIVLJA

Nakladnik
Graphis d.o.o., Maksimirska 88., Jurjevska 20, Zagreb

Urednik
Prof. dr. sc. Zvonko Benčić

Tehnički urednik
Žarko Pavunić

Recenzenti
Prof. dr. sc. Dušan Vujević
Prof. dr. sc. Ervin Zentner

Lektorica
Dr. sc. Milica Mihaljević

Priprema za tisak
Graphis d.o.o.

Objavljivanje ovog rječnika potpomoglo je Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa.

ISBN 978-953-6647-90-3

Cip zapis dostupan u računalnom katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice
u Zagrebu pod brojem 654026.

©Sva prava pridržava nakladnik GRAPHIS d.o.o., Maksimirska 88, Zagreb,
tel./faks +385 1 2322-975, graphis1@inet.hr, www.graphis.hr

Tiskano u Hrvatskoj.

Zahvaljujemo svim donatorima koji su potpomogli objavljivanje ovog rječnika:

Eurotim d.o.o.

Dubrovačka 51, Split

Exportdrvo d.d.

Marulićev trg 18, Zagreb

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa

Trg hrvatskih velikana 6, Zagreb

Odašiljači i veze d.o.o.

Ulica grada Vukovara, 269d, Zagreb

Zdravko Vlaić

ENGLJSKO-HRVATSKI
RJEČNIK
ELEKTRONIČKOG NAZIVLJA

PREDGOVOR

U današnje vrijeme gotovo da nema područja ljudske djelatnosti u kojem se ne primjenjuju elektronički sklopovi i uređaji.

Bogatstvo rječnika svakoga jezika, pa tako i hrvatskoga, određeno je bogatstvom njegova strukovnog nazivlja. Najveći dio literature, uputa za rad i servisnih uputa pisan je na engleskom jeziku. To se posebno odnosi na profesionalnu elektroniku. Svakodnevno uvođenje novih riječi i izraza stvara sve više poteškoća u prevođenju. Hrvatski jezik svakako zaslužuje vlastito nazivlje. Pred vama je preko 20 000 natuknica iz toga područja.

Ovaj je rječnik rezultat više decenija moga bavljenja elektronikom, elektroničkim uređajima i mjeriteljstvom. Njegova je namjena pomoći svima koji se susreću s elektronikom: učenicima, studentima, tehničarima, inženjerima, profesorima, prevoditeljima.

Zbog sve složenijih uređaja uz elektroničko nazivlje unesen je i dio nazivlja iz srodnih znanstvenih grana, posebno iz fizike i informatike. Područje biofizike i elektrofiziologije obrađeno je samo kratko, a nešto su šire dodirnuti industrijska elektronika i mjeriteljstvo. Uz poluvodiče u Rječniku je i dio nazivlja iz područja elektronskih cijevi koje su još uvijek u uporabi.

Nadam se da sam uz pomoć recenzenata i lektorice, uspio pronaći pravo hrvatsko nazivlje za najveći dio engleskog iz područja elektronike.

Za veoma mali dio engleskih izraza nisam uspio naći prikladne hrvatske prijevode nego sam ih samo objasnio.

Složene kratice su najprije napisane u punom nazivu s velikim početnim slovima riječi od kojih su nastale, a potom u posebnom poglavlju, gdje su poredane po abecednom redu. Navedeno značenje kratice samo je jedno od mogućih i to u elektronicima.

U okruglim zagradama su napomene i izvori određenih objašnjenja. U uglatim su zagradama, uz iznimke u formulama, mjerne jedinice. Unutar znakova upućivanja < > je područje primjene određene sastavnice, sklopa ili uređaja ili teoretsko područje kojem određeni pojam pripada.

Zagreb, listopad 2007.

Zdravko Vlaić

1 – 8

- 1 dB compression point** točka sažimanje 1 dB – izlazna razina pojačala kod koje je pojačanje manje za 1 dB u odnosu na pojačanje maloga signala
- 1-H** jedna linija, jedan vodoravni interval (64 μ s za PAL normu)
- 10** baza dekadskoga brojevnog sustava
- 10 base2** Ethernet i IEEE 802.3 norma za osnovni pojas kod lokalnih mreža. Prijenos se vrši preko tankoga suosnika duljine do 200 m, uz brzinu prijenosa do 10 Mb/s.
- 10 GbE** 10 Gb Ethernet, 10 gigabitovski Ethernet (sinonimi 10 Gigabit Ethernet, 802.3)
- 10 GbE interface** sučelje 10 Gb Ethernet – sučelje za Ethernet mrežu brzine prijenosa podataka do 10 Gb/s
- 10 GbE layered model** slojni model 10 Gb Ethernet – inačica 10 Gb Ethernet u kojoj je dodano nekoliko novih slojeva i postupnika (MAC, XGMI, PCS)
- 10 Gigabit Ethernet – 10GE** v. 10 GbE
- 10 Gigabit Fibre Channel – 10GFC** 10-gigabitovski svjetlovodni Ethernet
- 100 Base-T** Ethernet norma za lokalne mreže, brzine prijenosa do 100 Mb/s
- 1000 Base-T** Ethernet norma za lokalne mreže, brzine prijenosa do 1Gb/s
- 1080i** 1080 linija videa s proredom
- 1080p** 1080 linija progresivnog videa (video bez proreda)
- 12-bit accuracy** 12-bitovska točnost
- 16** baza heksadecimalnoga brojevnog sustava
- 16 QAM** kvadraturna amplitudna modulacija sa 16 diskretnih razina
- 16 VSB** modulacija sa skraćenim bočnim pojasom uz 16 diskretnih razina
- 16:9** omjer širine i visine kod DTV formata širokog zaslona i to za sve HDTV sustave i neke SDTV sustave
- 16-bit packet** 16-bitovski paket
- 1U – one unit** jedna jedinica – Duljinska jedinica za elektroničke uređaje i ormare u koje se postavlja. 1U = 1,75 palca (44,45 mm).
- 2** baza binarnoga brojevnog sustava
- 2 binary 1 quaternary (2B/1Q)** 4-razinska impulsnna amplitudna modulacija za prijenos dva bita informacija po simbolu
- 2-D image** dvodimenzionalna slika
- 2-wire circuit** dvožični krug
- 2,5G** međugeneracija bežične komunikacijske tehnologije između 2G i 3G
- 2-2 pulldown** 2-2 smanjenje – postupak pretvorbe filma s 24 slike u sekundi ponavljanjem svake filmske slike kao dviju videopoluslika
- 24-bit packed** 24-bitovsko pakiranje – metoda sažimanja signala
- 2G** druga generacija pokretne telefonije
- 2T** pulse impuls 2T – vrsta ispitnog impulsa kod televizijskih odašiljača
- 3:2 pull-down** snižavanje 3:2 – metoda pretvorbe filma s 24 slike u sekundi u TV sliku NTSC sustava s 30 slika u sekundi
- 3 in 4 coding** kodiranje 3 u 4 – znakovno usmjerena metoda kodiranja za prijenos podataka promjenjivog ustroja
- 3-to-1 Rule** pravilo 3 prema 1 – kod korištenja više mikrofona njihova međusobna udaljenost mora biti najmanje tri puta veća od udaljenosti pojedinačnog mikrofona od izvora zvuka
- 3,579545 MHz** frekvencija podnosioca boje u NTSC sustavu
- 33 1/3 rpm record** gramofonska ploča s 33 1/3 okretaja u minuti
- 360** broj stupnjeva u krugu (sumersko nasljeđe)
- 3D (Three Dimensional)** trodimenzionalni
- 3D audio** trodimenzionalni zvuk, trodimenzionalni audio
- 3D axis** trodimenzionalni koordinatni sustav
- 3D graphics** trodimenzionalna grafika
- 3-D image** trodimenzionalna slika, prostorna slika
- 3D sound** trodimenzionalni zvuk
- 3D space** trodimenzionalni prostor
- 3G** treća generacija pokretne telefonije
- 4 wire shielded cable** četverožični oklopljeni kabel
- 4,43361875 MHz** frekvencija podnosioca boje u PAL sustavu

- 4:1:1** metoda pretvorbe komponentnog videosignala u digitalni oblik, u kojoj je omjer frekvencija sempliranja signala svjetline (Y), prema diferencijalnim signalima boje (R-Y) i (B-Y) 4:1:1
- 4:2:2** Uobičajeni sustav pretvorbe digitalnog komponentnog video signala, određen normom ITU-R BT.601. Brojevi označavaju omjer frekvencije sempliranja signala svjetline (4) prema diferencijalnim signalima boje (2:2). Frekvencija sempliranja signala svjetline je 13,5 MHz.
- 4:2:2:4** isto što i 4:2:2, ali s dodatnim kanalom za kodiranje koji se semplira istom frekvencijom kao i signal svjetline
- 4:3** omjer širine i visine kod TV zaslona za sustave PAL i NTSC
- 4:4:4** slično kao i 4:2:2, s tim da je frekvencija sempliranja za sve uzorke jednaka
- 4:4:4:4** uz sastavnice videosignala dodan je i četvrti kanal za kodiranje, a frekvencija sempliranja za sve je sastavnice jednaka
- 4-PSK** v. QPSK
- 45 rpm record** gramofonska ploča s 45 okretaja u minuti
- 4-wire serial interface** četverožično serijsko sučelje
- 480i** 480 linija videa s proredom
- 480p** 480 linija progresivnog videa (video bez proreda)
- 4G – fourth generation** četvrta generacija – oznaka za nadolazeću generaciju pokretne telefonije, za koju se računa da će ući u uporabu oko 2010. godine. Brzina prijenosa podataka s Interneta u pokretu trebala bi dosežati 100 Mb/s, a u mirovanju 1 Gb/s.
- 4fsc (4 × frequency of subcarrier)** četverostruka frekvencija podnosioca – frekvencija sempliranja za A/D pretvorbu kompozitnog video signala – kod PAL sustava to je $4 \times 4,43 = 17,7$ MHz
- 5:1** Način stvaranje prostornog zvuka. Rabi se šest kanala, v. Dolby Digital
- 525 line system** (televizijski) sustav s 525 linija
- 525/60** sustav skeniranja s 525 linija i 60 poluslika (NTSC)
- 60** baza sumerskog brojevnog sustava (sati, minute, sekunde)
- 625 line system** (televizijski) sustav s 625 linija
- 625/50** sustav skeniranja s 625 linija i 50 poluslika (PAL)
- 7 bit code** 7-bitovski kod
- 7-segment numeric LED display** sedmosegmentni brojevni LED prikaznik, sedmosegmentni numerički LED displej
- 720p** progresivni video sa 720 linija
- 78 rpm record** gramofonska ploča sa 78 okretaja u minuti (78,26/min za mrežu od 60 Hz i 77,92 /min za mrežu od 50 Hz) – prva normirana brzina broja okretaja za gramofonske ploče
- 8** baza oktalnoga brojevnog sustava
- 8 level stack** 8-razinski složaj – memorijska sastavnica tipa FILO (First In Last Out – prvi unutra, zadnji vani) s osam razina
- 8-VSB (8-vestigial side band)** 8 diskretnih amplituda skraćenoga bočnoga pojasa – norma u SAD-u za ATSC digitalnu televiziju
- 802.11** skupina tehničkih zahtjeva za bežične komunikacije koje je razvio IEEE

A

A znak za amper, mjernu jedinicu električne struje
A interface v. Abis interface
A Law A-zakon – norma prema kojoj se provodi nelinearna kvantizacija zvučnog signala u Europi
A network A-mreža – prva pokretna komunikacijska mreža u Zapadnoj Njemačkoj (1958. god.)
A subscriber A-pretplatnik – pozivajući pretplatnik u komutiranoj mreži
a/b interface a/b sučelje – žično sučelje kod analognih telefonskih mreža, za spajanje analognih telefona, telefaksa ili sličnih uređaja (naziv potječe od označavanja dvije žice slovima *a* i *b*)
A-B microphone pair A-B mikrofonski par – Postupak stereo snimanja s dva razmaknuta svesmjerna mikrofona. Razmak između mikrofona omogućava male vremenske razlike u putovanju zvučnoga vala, što ljudskom uhu omogućava osjećaj prostora.
A/B signalling A/B signalizacija – jedan od načina signalizacije kod T1 norme prijenosa
A-B Stereo v. A-B microphone pair
A/B switch A/B preklopnik – sklop koji odabire jedan od dvaju ulaza
Abbreviated Address Calling – AAC skraćeno biranje
abbreviated dialing skraćeno biranje
abbreviated dialing service usluga skraćenog biranja
ABCD matrix ABCD matrica – matrica 2×2 <laseri>
abdominal ultrasound abdomenski ultrazvuk
aberration aberacija – izobličenje slike koje nastaje zbog pogriješke u sustavu optičkih ili elektromagnetskih leća
aberration constant aberacijska stalnica, aberacijska konstanta
Abis interface Abis sučelje – spoj između BSC i BTS u pokretnim komunikacijskim mrežama
ablation ablacija, odstranjivanje, odnošenje
abnormal end (abend) nenormalni kraj, nenormalni prekid
abort of dialling prekid biranja
above ground level iznad razine tla <radari>
abridged data skraćeni podatci

abrupt junction strmii spoj, strmii prijelaz – nagla promjena razine dopiranja na samome P-N spoju
abrupt P-N junction P-N spoj sa strmim prijelazom <poluvodiči>
abrupt switching naglo preklapanje, strmo preklapanja
abrupt transition oštar prijelaz, strmii prijelaz
absolute accuracy apsolutna točnost – mjerenje i prikaz bez pogriješke, teoretski pojam, u praksi ga nije moguće postići
absolute altitude apsolutna visina – visina iznad tla ili vode u određenoj točki
absolute antenna gain v. isotropic antenna gain
absolute black apsolutno crno – stanje bez imalo svjetla
absolute coding apsolutno kodiranje – pisanje računalnih programa koji rabe izravno (apsolutno) adresiranje
absolute delay apsolutno kašnjenje – vrijeme koje protekne od trenutka odašiljanja signala do trenutka njegova prijama
absolute error apsolutna pogriješka – razlika između izmjerene i stvarne vrijednosti koje veličine
absolute error of measurement apsolutna mjerna pogriješka
absolute gain apsolutni dobitak, apsolutno pojačanje – Kod antena to je, za određeni smjer i polarizaciju, omjer snage koja bi bila potrebna na ulazu idealnog izotropnog zračila i stvarne snage privedene ispitivanoj anteni da bi se dobila ista jakost zračenja u dalekom polju. Obično se izražava u dB. (FED STD 1037C)
absolute gain method metoda apsolutnog pojačanja – jedna od metoda ispitivanja dobitka i značajka antena
absolute intensity apsolutna jakost, apsolutni intenzitet – jakost u odnosu na ništičnu vrijednost
absolute level apsolutna razina – razina u odnosu na ništičnu vrijednost
absolute magnetic permeability apsolutna magnetska permeabilnost (μ) – Omjer magnetske indukcije i jakosti magnetskog polja određene tvari. Jednaka je umnošku apsolutne permeabilnosti vakuumu μ_0 ($4 \cdot \pi \cdot 10^{-7}$ H/m) i relativne per-

B

B – 1) simbol za kemijski element bor – 2) *B* – znak za gustoću magnetskog toka (magnetsku indukciju)

B Channel Kanal B (u ISDN-u) – potpuni dupleks, s kapacitetom 64 kb/s)

B frames B-slike – dvosmjerne predvidive slike u MPEG-2 videosignalu. Jedna su od triju vrsta slika u tome formatu. Temelje se na razlici prethodnih I ili P slika, što se rabi za kompenzaciju pokreta i omogućuje najveći stupanj sažimanja. Sinonimi: B pictures, bidirectional pictures, biderctional frames

B subscriber B-pretpatnik – pozivani pretpatnik u prospojnoj komunikacijskoj mreži

Ba simbol za kemijski element barij

Bachelor of Science in Electrical Engineering – BSEE diplomirani inženjer elektrotehnike

back and forth naprijed-natrag, amo-tamo

back-biased junction nepropusno polarizirani spoj

back channel povratni kanal

back contact kontakt na stražnjoj ili donjoj strani sklopa <čipovi>

back current povratna struja

back electromotive force protuelektromotorna sila – elektromotorna sila koja se u svitku javlja u trenutku prekida protoka električne struje kroz njega

back-end 1) izlaz, izlazni stupanj – 2) pomoćni – 3) pozadinski (npr. program koji nije izravno dostupan korisniku)

back-end processor pomoćni obradnik, pomoćni procesor

back focal plane izlazna žarišna ravnina – ravnina okomita na središnju os leće na kojoj se nalazi izlazno žarište leće

back haul usluga prijenosa digitalnih podataka na daljinu, kao npr. SONET, SDH...

back hauler tvrtka koja pruža uslugu prijenosa digitalnih podataka na daljinu

back light switch prekidač pozadinskog svjetla

back lobe stražnja latica, zračenje unatrag – kod antena to je latica zračenja čiji je smjer suprotan glavnome snopu zračenja

back porch zadnja crna stuba, crna stuba – Dio videosignala između završne točke silaznog brida

sinkronizacijskog signala i početka aktivne slike u jednoj liniji. Na toj stubi se nalazi i burst boje.

back pressure protutlak – tlak *B* koji nastaje kao posljedica tlaka *A* <gibanje fluida>

back reflection refleksija prema natrag

back scattering technique tehnika povratnog raspršenja

back-timing mjerenje vremena unatrag – mjerenje trajanja programa od kraja prema početku, tako da se može vidjeti koliko vremena preostaje do kraja

back to back diode suprotno spojene diode – dvije diode kojima su obje anode ili obje katode spojene u jednu točku

back up device pričuvni uređaj, pričuvni sklop

back wave povratni val

backbone network glavna mreža, osnovna mreža

backbone network architecture ustroj glavne mreže

backbone ring glavni prsten

backbone signalling network osnovna signalizacijska mreža

backfire povratno paljenje

backfire antenna antena s inverznim zračenjem – vrsta mikrovalne usmjerene antene s dvama reflektorima, manjim (podreflektor) koji reflektira EM valove prema većem, koji pak usmjerava valove prema vani, a cijeli se sustav ponaša kao rezonancijska šupljina

background osnova, pozadina

background absorption – 1) osnovna apsorpcija – 2) pozadinska apsorpcija

background brightness – 1) osnovno osvjetljenje – 2) pozadinsko osvjetljenje

background color boja pozadine

background impurity nečistoće podloge (poluvođiča)

background music pozadinska glazba

background noise osnovni šum, pozadinski šum – 1) kod radijskih prijamnika ukupan šum bez modulijskog signala – 2) kod snimanja i reprodukcije zvuka ukupan šum, neovisan o prisutnosti signala

background processing osnovna obradba – obradba programa računala nižega prioriteta kada sustav nije zauzet onima višega prioriteta

C

C – 1) viši programski jezik – 2) simbol za kemijski element ugljik – 3) znak za kulon, mjernu jedinicu električkog naboja

C band C-pojas – frekvencijski pojas od 4 GHz do 8 GHz (IEEE raspored)

C band C-pojas – valni spektar od 1530 nm do 1565 nm <optika>

C++ viši programski jezik razvijen u tvrtki Bell Labs

Ca simbol za kemijski element kalcij

cabinet kućište, kutija, radna soba

cabinet model stolni model – model uređaja ili mjerila koji je primjeren za stolnu uporabu

cable kabel

cable access point kabelaška pristupna točka, kabelaški spojni element (npr. kabel s priključnicama)

cable armor kabelaški omotač, kabelaški oklop

cable assembly kabelaški sklop (kabel i pripadajući dijelovi)

cable car uspinjača

cable card kabelaška kartica – kartica koja korisniku omogućava pristup podatcima koji se prenose preko kabela (npr. TV programu)

cable clamp kabelaška spona (mehaničko učvršćenje)

cable clip kabelaška obujmica

cable conduit kabelaška kanalicica – kanal ili cijev u koju se postavljaju kabeli

cable connector kabelaška priključnica

cable core kabelaška jezgra

cable cutoff wavelength granična valna duljina kabela <svjetlovodni kabeli>

cable delay kabelaško kašnjenje – kašnjenje signala zbog ograničene brzine prostiranja vala kroz kabel

cable distribution network kabelaška distribucijska mreža

cable duct kabelaški kanal

cable entry kabelaška uvodnica

cable equalization ujednačavanje kabela – postupak promjene frekvencijskog odziva pojačala zbog visokofrekvencijskih gubitaka u kabelu

cable equalizer ujednačivač kabela

cable gland kabelaška uvodnica

cable jacket kabelaški omotač

cable laying polaganje kabela

cable length duljina kabela

cable loss gubitci kabela

cable modem kabelaški modem – modem preko kojega se korisnički uređaj spaja na telekomunikacijski kabel (npr. osobno računalo na suosnik)

cable network kabelaška mreža

cable plant kabelaško postrojenje (kabeli + priključnice + spojnice + pojačala – sva oprema između odašiljača i prijaimnika kod kabelaških veza)

cable run duljina antenskog kabela – duljina antenskog kabela od antene do ulaza u prijaimnik

cable sheat kabelaški plašt

cable system kabelaški sustav

cable tag kabelaška oznaka, oznaka na kabelu

cable telephony kabelaška telefonija

Cable TeleVision – CATV kabelaška televizija

cable tester naprava za ispitivanje kabela

cable tie kabelaška vezica – vezica kojom se dva ili više kabela učvršćuju u jednu cjelinu ili se jedan ili više njih učvršćuju za neki nosač

cable tie gun pištolj za kabelaške vezice – naprava za učvršćivanje kabelaških vezica

cable tracing pronalaženje kabela

cable track locator lokator traga kabela

cablecasting – 1) prijenos radijskih ili televizijskih programa kabelašima – 2) započinjanje programiranja preko kabelaškog sustava

cablegram kablogram – brzojav poslan podmorskim kabelom

cabling postavljanje kabela, montaža kabela, kabelaširanje

cabling principles načela postavljanja kabela

cabling standard norme postavljanja kabela

cabling systems sustavi postavljanja kabela

cache memory brza privremena međumemorija

caddy kutijica, mali spremnik

cadmium kadmij, kemijski element

cadmium coating kadmiranje

cadmium electrode kadmijeva elektroda

cadmium telluride (CdTe) kadmijev telurit – polikristalna tvar iz koje se izrađuju fotočlanci

D

- D channel** kanal D (signalizacijski kanal u ISDN-u)
- D channel access control** nadziranje pristupa kanalu D
- D channel protocol** postupnik kanala D, protokol kanala D
- D connector** D-priključnica – Višepolna priključnica čije je kućište u obliku slova D, a ima dva ili tri reda nožica. Veoma često se rabi u računalima.
- D layer** sloj D – ionosferski sloj na prosječnoj visini između 50 km i 90 km iznad Zemlje
- D regulator** v. derivative control
- D/S ratio** omjer D/S – optička razlučivost izražena kao omjer udaljenosti točke od izvora (distance – D) i promjera te točke (spot – S)
- D1** format za komponentno digitalno snimanje videosignala na vrpcu, prema normi ITU-R 601, uz 4:2:2 i 8-bitno sempliranje
- D16** D16 – format za pohranjivanje slika s filmskom razlučivošću na snimače s vrpcom formata D1
- D2** D2 – Format za snimanje nekomprimiranoga kompozitnog digitalnog videa usklađen s normom SMPTE 244M i za 20 tonskih kanala. Razvila ga je tvrtka Ampex.
- D2-MAC** D2-MAC – format sličan formatu D-MAC
- D3** D3 – Format za snimanje nekomprimiranog kompozitnog digitalnog videa usklađen s normom SMPTE 244M i za 20 tonskih kanala. Razvile su ga tvrtke Matsushita i Panasonic
- D4** D4 – oznaka formata koja nikada nije razvijena zbog vjerovanja da je broj četiri nesretan (sinonim za smrt u nekim azijskim jezicima)
- D5** nekomprimirani format za vrpcu za komponentni digitalni videosignal koji ima mogućnost za snimanje HDTV uporabom kompresije 4:1
- D6** D6 – digitalni format za snimanje HDTV nekomprimiranog signala, brzinom od 1,2/1,88 Gb/s. Razvile su ga tvrtke Matsushita i Panasonic.
- D7** Panasonicov razvoj izvornoga digitalnog videokomponentnog formata
- D8** D8 – taj je format preskočen zbog moguće zabune sa sličnom oznakom za digitalne snimače podataka i zvuka
- D9** D9 – format koji je razvila tvrtka JVC, a rabi se za digitalno snimanje na vrpcama širine 1/2 palca, napravljenim od gustih kovinskih čestica, uz brzinu vrpce od 57,8 mm/s i brzinu prijenosa podataka od 50 Mb/s
- daily backup** dnevno preslikavanje, dnevna izrada pričuvne preslike
- daisy chain** serijski spojeni uređaji, lančana veza – Elektronički uređaji koji su spojeni tako da je npr. uređaj A spojen na uređaj B, uređaj B na uređaj C, uređaj C na uređaj D itd. U takvoj vezi nije moguća izravna veza između uređaja B i uređaja D.
- daisy chaining** lančano spajanje
- Dalton's law** Daltonov zakon – tlak mješavine plinova jednak je zbroju parcijalnih tlakova koje bi proizvele pojedinačne sastavnice smjese kada bi ispunile isti obujam kao i cijela smjesa
- damped oscillation** prigušeno titranje
- damped wave** prigušeni val
- damper** prigušnik, prigušni element
- damping** aperiodično gušenje – 1) progresivno smanjivanje koje fizičke veličine s protokom vremena – 2) progresivno smanjivanje amplitude slobodnih titraja s protokom vremena
- damping coefficient** koeficijent prigušenja – omjer apsorbirane i upadne energije <akustika, elektromagnetika>
- damping factor** faktor prigušenja – 1) omjer bilo kojega titraja i onoga odmah iza njega u istome nizu – 2) u akustici to je i omjer nazivne impedancije zvučnika i zbroja impedancija pojačala i vodova između pojačala i zvučnika
- damping network** prigušna mreža, prigušni sklop – sklop koji služi za prigušenje kojega signala, najčešće u obliku člana R-C koji se rabi za prigušenje izmjenične sastavnice napona na izlazu iz ispravljača ili u pojačalima
- damping ratio** prigušni omjer – omjer stvarnog i kritičnog prigušenja
- damping winding** prigušni namot <generatori izmjenične struje>
- dampproof** otporan na vlagu
- Daniell cell** Daniellov članak – vrsta elektrokemijskog članka

E

e znak za bazu prirodnog logaritma (~2,718)

E znak za električno polje

E and H plane radiation pattern dijagram zračenja u *E* i *H* ravnini

E band pojas E – elektromagnetski pojas valnih duljina od 1360 nm do 1460 nm <optika>

E beam (electron beam) elektronski snop (usmjeren prema kojem objektu)

E field električno polje

E field probe sonda za mjerenje električkog polja

E layer sloj E – ionosferski sloj na visini između 90 km i 120 km iznad Zemlje

E plane E ravnina – ravnina električkog polja

E plane bend (E bend) zakrivljenje valovoda ili svjetlovoda u E ravnini

E region v. E layer

E-value E-vrijednost – razlika u palcima između polumjera vanjskoga sloja magnetske vrpce i vanjskoga ruba bubnja na koji je vrpca namotana (debljina sloja vrpce)

E1 prva razina digitalnog E sustava, kapaciteta 30 telefonskih kanala i brzine prijenosa 2,048 Mb/s (Europa, Južna Amerika)

E1 line E1 linija – komunikacijska linija koja prenosi 32 telefonska kanala (multipleksna razina E1)

E2 druga razina digitalnog E-sustava, kapaciteta 120 telefonskih kanala i brzine prijenosa 8,448 Mb/s

E-2000 connector priključnica E-2000 – vrsta svjetlovodne priključnice

E3 treća razina digitalnog E sustava, kapaciteta 480 telefonskih kanala i brzine prijenosa 34,368 Mb/s

E4 četvrta razina digitalnog E sustava, kapaciteta 1920 telefonskih kanala i brzine prijenosa 139,264 Mb/s

E5 peta razina digitalnog E sustava, kapaciteta 7680 telefonskih kanala i brzine prijenosa 565,148 Mb/s

ear – 1) uho – 2) sluh – 3) klas

Early Decay Time – EDT vrijeme ranog pada – vrijeme u sekundama za koje signal oslabi za 10 dB u odnosu na stalnu vrijednost

Early effect Earlyjev učinak – smanjenje efektivne širine baze zbog širenja P-N spoja baza-kolektor kod povećanja napona baza-kolektor, što dovodi do bla-

gog povećanja kolektorske struje u području zasićenja *U-I* odziva tranzistora <bipolarni tranzistori>

early reflections bliske refleksije – reflektirani zvučni signali koji se u prostoriji reflektiraju prije no što stignu do slušatelja

early universe rani svemir

Early voltage Earlyjev napon – Povlačenjem pravca koji je nastavak *U-I* odziva bipolarnog tranzistora u drugi kvadrant taj pravac u jednoj točki siječe apscisu (koordinatu napona). Udaljenost te točke od ishodišta je Earlyjev napon, koji je za NPN tranzistore negativan, a za PNP tranzistore pozitivan.

early warning radar radar za rano upozoravanje

early warning station postaja za rano upozoravanje

Earnshaw's theorem Earnshawov poučak – skupina točkastih naboja ne može se držati u stanju mirovanja samo međusobnim elektrostatickim djelovanjem

earphone slušalica

earpiece slušalica (koja se stavlja u ušnu školjku)

earth uzemljiti

Earth Zemlja

earth bonding point spojna točka uzemljenja

earth capacitance kapacitet prema uzemljenju – kapacitet između bilo kojega električkog kruga i točke koja je na potencijalu Zemlje (npr. kapacitet između voda za napajanje električkog kruga i kovinske kutije uređaja koja je uzemljena)

earth coverage pokrivanje Zemlje, zemaljsko pokrivanje <satelitske komunikacije>

earth current zemaljska struja – bilo koja struja koja teče kroz tlo

earth electrode uzemljivačka elektroda

earth electrode subsystem podsustav uzemljenja, podsustav uzemljivača, uzemljivačka mreža

earth electrode system uzemljivački sustav

Earth exploration-satellite service satelitsko istraživanje Zemlje, usluge satelitskog istraživanja Zemlje

earth-ionosphere cavity šupljina Zemlja-ionosfera, rezonator Zemlja-ionosfera – Zemlja, ionosfera i prostor između njih ponašaju se kao rezonator, a rezonancijska frekvencija iznosi približno 7,83 Hz

Earth magnetic field Zemljino magnetsko polje

F

F – 1) simbol za kemijski element fluor – 2) znak za farad, mjernu jedinicu električkog kapaciteta

f znak za frekvenciju

F layer sloj F – ionosferski sloj na visini između 160 km i 400 km iznad Zemlje danju, a između 190 km i 400 km iznad Zemlje noću

f-number f-broj – omjer žarišne daljine objektiva i njegova otvora

F region v. F layer

F/D ratio omjer žarišne daljine (*F*) i promjera (*D*) parabolične antene

F1 layer sloj F1 – ionosferski sloj na prosječnoj visini između 160 km i 240 km iznad Zemlje. Postoji samo danju, a noću se stapa sa slojem F2.

F2 layer sloj F2 – ionosferski sloj na prosječnoj visini između 240 km i 400 km iznad Zemlje

fabric tkanina, platno

fabricate proizvoditi, izrađivati

fabrication izradba, proizvodnja

Fabry-Perot – FP Fabry-Perot – izričaj koji se općenito odnosi na sve sklopove, koji u unutarnjoj šupljini rabe zrcala za stvaranje višestruke refleksije (npr. laserska dioda)

Fabry-Perot amplifier Fabry-Perotovo pojačalo – optičko pojačalo koje rabi Fabry-Perotovu šupljinu, a pojačanje drži ispod kritičnog kako se ne bi pretvorilo u laser

Fabry-Perot cavity Fabry-Perotova rezonancijska šupljina – optički rezonator u kojem se povratna sprema postiže s dvama paralelnim zrcalima

Fabry-Perot etalon v. Fabry-Perot interferometer

Fabry-Perot interferometer Fabry-Perotov interferometar – interferometar koji se sastoji od dvaju zrcala s promjenjivim razmakom, a ulazno se svjetlo višestruko reflektira između zrcala prije izlaska iz njihova međuprostora

Fabry-Perot laser – FP laser Fabry-Perotov laser – laser s Fabry-Perotovim rezonatorom

Fabry-Perot resonance condition Fabry-Perotov uvjet rezonancije – razmak između zrcala u optičkom rezonatoru mora biti višekratnik valne duljine upadnog svjetla

face ploha, stranica (geometrijskog tijela), prednja strana, čelo, lice

face-centred cubic lattice plošno centrirana kubična rešetka

face plate prednja ploča

facet izbrušena ploha, mala ravnina

facility – 1) uređaj, sredstvo, objekt, zgrada – 2) dodatna usluga

facility ground network uzemljivačka instalacija objekta (zgrade) – električki vodljiva mreža koja uključuje sve vodiče spojene na uzemljenje, osim uzemljivačke mreže mjernih instrumenata, kućišta uređaja, kabelskih kanala i spremnika

facility ground system sustav uzemljenja objekta (zgrade)

facing pages nasuprotne stranice

facsimile (FAX) faksimil, faks

facsimile converter faksimilski pretvornik

facsimile frequency shift faksimilski frekvencijski pomak – razlika između frekvencija koje označavaju tamnu i svijetlu sliku u faksimilu s frekvencijskim pomakom

facsimile machine faksimilski uređaj, faks

facsimile picture signal faksimilski slikovni signal – signal koji se dobije faksimilskim skeniranjem teksta ili slike

facsimile receiver faksimilski prijammnik, prijammnik faksimila

facsimile recorder faksimilski snimač – dio faksimilskog prijammnika koji signal slike pretvara u sliku na papiru

facsimile transceiver faksimilski primopredajnik

facsimile transmitter faksimilski odašiljač

factory programming tvorničko programiranje – programiranje logičkih sklopova ili uređaja pri proizvodnji

Faculty of Engineering tehnički fakultet

fade zagušiti, iščeznuti – 1) prigušiti jedan signal i na njegovo mjesto dovesti drugi – 2) gušiti električki signal ili elektromagnetski val na nepredviđeni način (prostiranje elektromagnetskih valova u atmosferi)

fade margin pričuva fedinga – iznos za koji se može smanjiti razina prijammnog signala bez pogoršanja njegovih značajka

G

g-force gravitacija

G-line G-linija – svjetlo živine žarulje valne duljine 435 nm

G-meter G-metar, mjerilo ubrzanja, akcelerometar

Ga simbol za kemijski element galij

GaAlAs galij-aluminijev arsenid – poluvodički kristal koji se rabi u izradbi laserskih dioda

gadget spravica – mali, korisni, dobro osmišljeni uređaj ili alat

gadolinium gadolinij, kemijski element

gage v. gauge

gage pressure transducer tlačni pretvornik, pretvornik relativnog tlaka – pretvornik koji razliku tlaka u određenom prostoru u odnosu na atmosferski tlak pretvara u koju od električkih veličina

gain dobitak, pojačanje, prirast

gain accuracy točnost pojačanja, točnost prikaza po okomitoj osi – mjera odstupanja pojačala od idealnog pojačanja <osciloskopi>

gain bandwidth product umnožak pojačanja i širine (frekvencijskog) pojasa

gain before feedback pojačanje prije povratne sprege – iznos pojačanja koji se može postići u zvučnom sustavu prije no što se pojavi povratna veza ili zvonjenje

gain coefficient koeficijent pojačanja – omjer istovrsne izlazne i ulazne veličine u električkom sklopu (npr. omjer izlaznog i ulaznog napona za koeficijent naponskog pojačanja)

gain control regulacija pojačanja, regulator pojačanja

gain, dbd antenski dobitak izražen u decibelima, a u odnosu na teoretski dipol

gain, dbi antenski dobitak izražen u decibelima, a u odnosu na teoretsko izotropno zračilo

gain, dBic antenski dobitak izražen u decibelima, a u odnosu na teoretsko izotropsko zračilo s kružnom polarizacijom

gain equalization izjednačavanje pojačanja, ravnjanje karakteristike pojačanja

gain factor koeficijent dobitka, koeficijent pojačanja – omjer izlaznog i ulaznog napona ili struje u određenom frekvencijskom rasponu

gain flatness ravnomjernost pojačanja, jednolikost pojačanja – stupanj neovisnosti pojačanja o frekvenciji ili amplitudi ulaznog signala

gain flattening v. gain equalization

gain/frequency distortion linearno izobličenje – izobličenje koje nastaje zbog različitog pojačanje za različite frekvencije signala

gain margin granica pojačanja, granično pojačanje – granična vrijednost pojačanja kod kojeg je sustav još stabilan

gain margin pričuva pojačanja – recipročna vrijednost pojačanja električnog sklopa u otvorenoj petlji na najnižoj frekvenciji kod koje je izlazni signal u fazi sa signalom na invertirajućem ulazu <operacijska pojačala>

gain medium pojačavački medij – aktivni medij, sklop ili sustav u kojem se događa pojačanje

gain saturation zasićenje pojačanja (obično za velike signale)

gain stage pojačavački stupanj

gain switching modulacija pojačanja – stvaranje laserskih impulsa modulacijom njegova pojačanja

Gain Time Control – GTC regulacija vremena pojačanja – programirano pojačanje radarskog prijmnika radi zadržavanja iste razine signala za bliske i daleke mete

GaInAsP galij-indij-arsenov fosfat – poluvodička tvar koja se rabi za izradbu svjetlećih dioda crvene, narančaste i žute boje

gainless amplifier pojačalo bez dobitka – pojačalo kod kojega su iznosi svih izlaznih veličina jednaki iznosima ulaznih veličina (napon, struja, snaga)

galactic magnetic field galaktičko magnetsko polje

galactic noise galaktički šum

galactic radio noise galaktički radijski šum, kozmički šum

galactic radio waves galaktički radijski valovi

Galaxy connector Galaxy priključnica – vrsta dvostruke svjetlovodne priključnice

galena galena – plavkasti kristal olovnog sulfida

gallium galij, kemijski element

gallium antimonide – GaSb galijev antimonid – poluvodička tvar koja se rabi za izradbu tranzistora, infracrvenih svjetlećih i laserskih dioda

H

H – 1) simbol za kemijski element vodik – 2) H = = znak za jakost magnetskog polja

H-bend v. H plane bend

H channel H-kanal – kanal s brzinom prijenosa 384 kb/s (H_0), 1472 kb/s (H_{10}) ili 1536 kb/s (H_{11}) <ISDN>

H field probe sonda za mjerenje magnetskog polja

H Filter H-filtar – filtar sastavljen od pet dijelova složenih tako da podsjećaju na slovo H

H-Line H-linija – izlaz živine žarulje valne duljine 405 nm

h-parameters hibridni parametri <tranzistori>

H plane H-ravnina – ravnina magnetskog polja

H plane bend zakrivljenje valovoda u ravnini magnetskog polja

H rate horizontalna frekvencija, vodoravna frekvencija – Frekvencija signala koji se rabi za otklon videoslike po vodoravnoj osi. Kod PAL sustava iznosi 16 525 Hz. <televizori, videomonitori>

H-size control regulator vodoravnog otklona, regulator širine slike

Haas effect Haasov učinak – pojava da na zamjećivanje smjera zvuka mnogo veći učinak ima kašnjenje nego razina zvuka

hacker haker – osoba koja dobro poznaje računalno programiranje i nerijetko ga rabi u nezakonite svrhe

hadron hadron – čestica sastavljena od kvarkova i/ili bozona

hafnium hafnij, kemijski element

Hagelbarger code Hagelbargerov kôd – vrsta konvolucijskog kôda s ispravljanjem pogriješaka

halation halacija – Pojava dodatnog sjajnog prstena oko svijetle točke na zaslonu katodne cijevi. Nastaje zbog potpune refleksije unutar stakla zaslona.

Half Amplitude Duration – HAD trajanje polovice amplitude – vrijeme potrebno da ispitni signal postigne polovicu svoje amplitude

half band filter polupojasni filtar – vrsta FIR filtra u kojemu je središnji prijelaz centriran na četvrtini frekvencije sempiranja $f_s/4$, tj. kraj pojasnog propusta i početak pojasne brane jednako su udaljeni od $f_s/4$.

half byte polubajt, polovica bajta – 4 bita

half-bridge converter polumosni pretvornik – pretvornik istosmjernog napona u istosmjerni s galvanskim odvajanjem (transformatorom) koji u primaru rabi dva tranzistora kao sklopke u jednoj i dva kondenzatora kao simetrični djelitelj napona u drugoj grani

half-cell polučlanak – Dio elektrokemijskog članka koji se sastoji od elektrode i pripadajućeg elektrolita. Elektrokemijski su članci obično podijeljeni u dva dijela, od kojih je svaki »polučlanak«, kao npr. Daniellov članak.

half D1 polovica D1 – razlučivost slike u MPEG-2 od 352×576 piksela (PAL) ili 352×480 piksela (NTSC)

half duplex poludupleks, obostrani neistodobni prijenos

half-duplex channel poludupleksni kanal

half-duplex transmission poludupleksni prijenos

half-frame poluslika, poluokvir

half frequency wave guide visokofrekvencijski valovod – vrsta konstrukcije zvučnika tvrtke Pioneer koja omogućava poboljšanu reprodukciju visokih tonova

half-life vrijeme poluraspada, poluživot – vrijeme potrebno da intenzitet radioaktivnosti padne na polovicu

half power point točka polovice snage – točka na dijagramu amplitudno-frekvencijskog odziva električnog elementa ili sklopa u kojoj je njegova snaga polovica najveće snage na tome dijagramu

half rate polovica brzine prijenosa – metoda kodiranja govora u GSM sustavu s brzinom prijenosa od 5,6 kb/s

half splitting raspolovljavanje, presijecanje na pola – metoda pronalaska pogriješaka

half-wave polualan – onaj koji pripada polovici periode vala (pozitivnoj ili negativnoj)

half-wave dipole polualan dipol – antenski dipol čija je efektivna duljina jednaka polovici valne duljine elektromagnetskog vala za koji je namijenjen

half wave rectifier polualan ispravljač

I

I – 1) simbol za istosmjernu struju – 2) simbol za kemijski element jod

i simbol za izmjeničnu struju

i-beam (ion beam) ionski snop

I-demodulator I-demodulator – demodulator I sastavnice signala boje u analognom NTSC sustavu

I frames I okvir – jedan od triju tipova podatkovnih okvira koji se rabe u MPEG-2 kodiranju signala

i-line i-linija – svjetlosni signal valne duljine 365 nm

i.Link zaštićeni Sonyjev naziv za IEEE 1394

I-modulator I-modulator – modulator jedne od dviju sastavnica signala boje u analognom NTSC sustavu

I/O limited ograničeno ulazno-izlaznim uređajima

I/O port ulazno-izlazni priključak

I²L integrirana injekcijska logika – vrsta bipolarnе logike

I²R loss toplinski gubici, gubici zbog otpora žice

IC voltage regulator integrirani naponski stabilizator

ice point ledište vode – temperatura kod koje se smrzava čista voda (0 °C)

ice point reference ledišta vode kao referencija

icon ikona, sličica

iconoscope ikonoskop – stara vrsta slikovne elektronske cijevi u TV kamerama <televizija>

IDB ITS data bus multipleksirana sabirnica srednje brzine za nadziranje i upravljanje uređajima u automobilu

ideal crystal idealni kristal – teoretski kristal bez nečistoća i oštećenja

ideal diode idealna dioda – dioda čiji je otpor u propusnom smjeru jednak ničiti, a u nepropusnom je smjeru beskonačan

ideal diode analysis analiza idealne diode – analiza P-N diode koja se temelji na strujama u prividno neutralnim područjima

ideal diode equation jednadžba idealne diode, Schockleyjeva jednadžba – $I = I_0 \cdot (e^{(V_d)/(kV_T)} - 1)$, gdje je: I_0 = struja zasićenja, e = baza prirodnog logaritma (2,718), V_d = propusni napon na diodi, V_T = termički napon, k = koeficijent emisije, koji

ovisi o vrsti poluvodičke tvari i proizvodnom postupku, a vrijednost mu se kreće između 1 i 2

ideal gas idealni plin – zamišljeni plin s česticama zanemarive veličine i bez međumolekularnih sila, odnosno plin čija su svojstva određena jednadžbom idealnog plina

ideal-lens equation jednadžba idealne leće – $1/p + 1/q = 1/f$, gdje je: p = udaljenost od objekta do leće, q = udaljenost od leće do slike, a f = žarišna daljina leće

ideal non-polarizable electrode idealna nepolarizirajuća elektroda – elektroda koja se ne može polarizirati, tj. njezin potencijal ne će se promijeniti ni uz veliku gustoću električne struje <elektrokemija>

ideal ohmic contact idealni omski kontakt – kontakt čiji je prijelazni otpor jednak ničiti

ideal polarized (polarizable) electrode idealna polarizirajuća elektroda – elektroda na kojoj se ne događa reakcija ni kod razmjerno širokoga potencijalnog raspona <elektrokemija>

ideal voltage source idealni naponski izvor – naponski izvor čiji je unutarnji otpor jednak ničiti

identification utvrđivanje, označavanje, prepoznavanje, identifikacija

identification code identifikacijski kod – način prikaza vrijednosti kojeg elektroničkog elementa, npr. način prikaza vrijednosti kapaciteta, dopuštenih odstupanja i radnog napona kondenzatora (brojevima i slovima, bojama, šiframa)

Identification Data – ID identifikacijski podatci – podatci koji određuju određeni pojam, uređaj, pojavu, osobu ...

identification number označni broj

identification signal signal raspoznavanja, identifikacijski signal – signal koji potvrđuje identitet osobe ili uređaja u telekomunikacijskom prometu

identifier identifikator, označivač

idle prazan, u mirovanju

idle-channel noise šum praznog kanala – šum kanala u kojem nema signala

idle character znak mirnog stanja, znak mirovanja – znak koji se odašilje kada se ne šalju korisne informacije

J

J simbol za gustoću električke struje

jack utičnica

jack bay utično polje, polje utičnica

jacket omotač, obloga, navlaka <kabeli>

jackfield utično polje (britanski izričaj za patchbay)

jag vršak, zarez, izbočenje

jagged nazubljen, okrhnut

jaggy nazubljenje, nazupčenje <grafika>

jam-resistant otporan na ometanje

jam signal signal upozorenja – signal koja podatkovna postaja šalje ostalima da ne smiju emitirati (npr. zbog zagušenja, sudara...)

jammer uređaj za radijsko ometanje, radijski ometač

jamming radijsko ometanje

jamming device v. jammer

jamming margin prag ometanja, pričuva ometanja – razina ometajućeg signala koju određeni sustav može podnijeti, a da normalno radi

jamming to signal ratio – J/M omjer ometajući signal / korisni signal – Omjer razina ometajućeg i korisnog signala. Obično se izražava u dB.

jamming war rat ometanjem telekomunikacija, rat u eteru – namjerno ometanje telekomunikacija protivnika

jamproof neosjetljiv na radijske smetnje

Jansky noise Janskyjev šum, galaktički šum, radijski šum

Japanese Digital Cellular – JDC japanska digitalna čelijska mreža

Japanese Total Access Communication – JTAC japanski sustav potpunog pristupa komunikacijama – japanski analogni sustav pokretne telefonije

jaw klijesta, čeljust

jerkiness podrhtavanje, trzanje (slike) zbog premalog broja slika u sekundi

jet mlaz <tintni tiskači>

Jet Vapor Deposition – JVD nanošenje mlazom pare <produzvodnja poluvodiča>

jitter podrhtavanje impulsa, odstupanje od idealnog slijeda događaja – kratkotrajna nestabilnost amplitude, faze ili frekvencije signala

jitter amplitude amplituda treperenja – promjena faze taktnog signala izražena kao postotak periode bita

jitter gain pojačanje podrhtavanja impulsa – omjer podrhtavanja impulsa na izlazu u određeni sklop prema onome na ulazu

jitter rate frekvencija treperenja (slike)

Johnson noise Johnsonov šum, toplinski šum – šum koji nastaje zbog nasumičnog gibanja nosilaca slobodnih naboja u poluvodiču. S porastom temperature raste i toplinski šum.

Joint Army-Navy specification – JAN specification zajednički tehnički zahtjevi američke mornarice i kopnene vojske SAD-a

Joint Electronic Device Engineering Council – JEDEC Združeni tehnički savjet za elektroničke sklopove – međunarodna organizacija za normizaciju u području proizvodnje poluvodičkih elemenata i sklopova

Joint Technical Comitee – JTC združeni tehnički odbor – zajednički odbor ISO-a i IEC-a za normizaciju u područjima elektronike i elektrotehnike

Josephson effect Josephsonov učinak – Pojava supravodljivosti u spoju koji se sastoji od dvaju slojeva supravodljive tvari između kojih se nalazi veoma tanki sloj izolatora. Supravodljivost se javlja kod kriogeničkih temperatura. Takav se spoj naziva Josephsonov istosmjerni spoj.

Josephson junction Josephsonov spoj (v. Josephson effect)

Josephson Junction Transistor – JJT tranzistor s Josephsonovim spojem, v. Josephson junction

Josephson memory Josephsonova memorija – Memorija koja se zasniva na Josephsonovu spoju. Njome se upravlja vanjskim magnetskim poljem. Veoma je brza, ali i skupa.

joule (J) džul (J), mjerna jedinica za energiju

Joule heating Jouleova toplina – toplina koja se razvija zbog omskog otpora električke sastavnice (vodiča, otpornika) kroz koju protječe električka struja

Joule magnetostriction Jouleova magnetostrikcija, pozitivna magnetostrikcija – povećanje duljine feromagnetske šipke pod utjecajem vanjskoga magnetskog polja

Joyce-Dixon approximation Joyce-Dixonova aproksimacija – formula za izračun gustoće slobodnih nosilaca u degeneracijskim poluvodičima

K

K – 1) simbol za kemijski element kalij – 2) znak za kelvin (mjerna jedinica termodinamičke temperature)

k predmetak za oznaku kilo (tisuću)

K-2T ponderirana amplitudno-vremenska funkcija izobličenja koje se pojavljuje prije i nakon 2T impulsa

K band pojas K – frekvencijski pojas od 18 GHz do 27 GHz (IEEE raspored)

k-factor k faktor – kod troposferskog prostiranja radijskih valova omjer efektivnog i stvarnog polumjera Zemlje

K-map v. Karnaugh map

K-type connector K priključnica – vrsta suosne priključnice koja se rabi do frekvencije 40 GHz

kA znak za kiloamper – tisuću ampera

Ka band pojas Ka – frekvencijski pojas – 1) od 27 GHz do 40 GHz (IEEE raspored za vojne radare) – 2) od 33,4 GHz do 36 GHz (ITU raspored za prometne radare – 3) od 18 GHz do 20 GHz za satelitske veze

Kalman filter Kalmanov filtar – Vrsta rekurzivnog filtra koji stanje dinamičkog sustava procjenjuje na temelju niza uzastopnih, nepotpunih mjerenja u kojima je prisutan šum. Rabi se u radarskim sustavima.

Karhunen-Loeve transform Karhunen-Loeveova transformacija – jedna od transformacija koje se rabe za sažimanje slikovnih elemenata (piksela)

Karnaugh map Karnaughova tablica – tablica za izračunavanje stanja i minimizaciju logičkih sklopova

Karn's algorithm Karnov algoritam – Algoritam koji poboljšava procjenu odziva udaljenih uređaja preko postupnika transportnog sloja OSI komunikacijskog modela. Posebno je koristan kod retransmisije podataka.

kB znak za kilobajt – tisuću bajtova

kb/s znak za kilobit u sekundi, tisuću bitova u sekundi

kbps znak za kilobit u sekundi (kb/s)

kcmlil tisuću kružnih milsa – mjera za presjek vodiča u SAD-u ($1 \text{ kcmlil} = 0,64516 \text{ mm}^2$)

Kell factor Kellov faktor – omjer broja linija u jednoj televizijskoj slici i pripadajuće pojasne širine videosignala

Kelly sidebands Kellyjevi bočni pojasi – bočni pojasi koji nastaju zbog nestabilnosti zračenja solitona u određenim vrstama lasera

kelvin kelvin – Mjerna jedinica termodinamičke temperature, definirana kao $1/273,16$ termodinamičke temperature trojne točke vode. Jedna od sedam osnovnih SI jedinica.

Kelvin balance Kelvinova vaga – vrsta strujne vage

Kelvin double bridge Kelvinov dvostruki most, Thomsonov most

Kelvin-Varley slide Kelvin-Varleyjevo djelilo, Kelvin-Varleyjev kliznik – vrsta veoma preciznoga naponskog djelila koje se može ugadati

Kendall effect Kendallov učinak – vrsta smetnje kod prijenosa faksimila

Kennelly-Heaviside layer Kennelly-Heavisideov sloj, ionosferski sloj E – Ionosferski sloj čije je dno na približnoj visini od 95 km, a vrh na 130 km. Reflektira srednje valove (frekvencije od 525 kHz do 1615 kHz).

kernel jezgra, srž <svjetlo vodi, kabeli>

kerning razmak između dvaju susjednih znakova istoga znakovnog sloga

Kerr cell Kerrova ćelija – Prozirna ćelija s dvama polarizacijskim elementima na suprotnim krajevima i dvije elektrode okomito postavljene na polarizatore. Propušta svjetlo samo kada su polarizacijske ravnine paralelne. Upravljanje se vrši jakim električkim poljem između elektroda. Rabi se za modulaciju laserskog snopa i kao brza blenda na fotoaparataima i kamerama.

Kerr effects Kerrovi učinci – 1) elektrooptički učinak – 2) magnetooptički učinak

Kerr electrooptic effect Kerrov elektrooptički učinak – pojava dvoloma kod tekućina kada se izlože djelovanju električkog polja

Kerr lens Kerrova leća – samofokusirajući učinak koji nastaje kada se kratki optički impuls širi kroz optički nelinearan medij <laseri>

Kerr magneto optic effect Kerrov magnetooptički učinak – pri refleksiji svjetla od glatke površine

L

L – znak za induktivnost

L band pojas L – 1) frekventijski pojas od 390 MHz do 1550 MHz za satelitske komunikacije – 2) frekventijski pojas od 1 GHz do 2 GHz za radare (IEEE raspored) – 3) frekventijski pojas od 1,215 GHz do 1,4 GHz za radare (ITU raspored) – 4) pojas valnih duljina između 1565 nm i 1625 nm u optici

L-C oscillator L-C oscilator – oscilator sa svitkom i kondenzatorom

L-carrier L-nosilac – Analogni telefonski FDM sustav koji se razvio u prvoj polovici dvadesetog stoljeća, najprije u SAD-u, a kasnije i u Europi. Postojalo je pet razina u multipleksnoj hijerarhiji. Mogao je prenositi do nekoliko tisuća telefonskih kanala preko suosnika ili radiorelejne veze.

La simbol za kemijski element lantan

label označiti, obilježiti

label oznaka, natpis, programska oznaka, etiketa

labeling označavanje, obilježavanje, stavljanje etiketa

lab-grade laboratorijski razred (kakvoće) – Veoma visoki razred kakvoće koji ovisi o vrsti djelatnosti i razvitku kakvoće. Dopusštena su odstupanja iznimno mala.

laboratory laboratorij

laboratory examination laboratorijski pregled

laboratory testing laboratorijsko ispitivanje

labyrinth loudspeaker labirintni zvučnik – zvučnik koji sprječava miješanje zvučnih valova izračenih prema natrag s onima izračenih prema naprijed, tako da one natrag prigušuje u zračnim komorama (labirintima) kućišta

lace grounded conductor trakasti uzemljivač – Uzemljivač napravljen od trakastog vodiča, najčešće od pocinčanog čelika. Traka se može složiti u obliku spirale ili se više traka može spojiti zajedno kako bi se smanjio otpor uzemljenja.

ladder-type filter filtar s više sekcija

lag kasniti, usporavati

lag zaostajanje, kašnjenje, usporavanje

lag time iznos kašnjenja, vrijeme zaostajanja – vrijeme između dvaju povezanih događaja

lagging current struja koja kasni za naponom, struja kašnjenja

lagging edge opadajući brid, silazni brid <impulsi>

lagging load induktivni teret, induktivno trošilo

lagging signal signal koji kasni

Lamb wave Lambov val, vodeni val – Ultrazvučni val koji se prostire između dviju paralelnih površina ispitnog objekta. Brzina prostiranja ovisi o frekvenciji vala i razmaku površina.

Lambertian emitter v. Lambert source

Lambertian source Lambertov svjetlosni izvor – Svjetlosni izvor čije je zračenje u skladu s Lambertovim kosinusnim zakonom. Takav izvor izgleda jednako sjajan iz svakog kuta gledanja.

Lambertian surface Lambertova površina – idealna difuzna površina

Lambert's cosine laws Lambertovi kosinusni zakoni – 1) jakost rasvjete određene površine proporcionalna je kosinusa kuta što ga upadne zrake čine s okomicom na tu površinu – 2) sjaj elementa površine savršenoga difuznog izvora proporcionalan je kosinusu kuta između emitiranih zraka i okomice na taj element

laminar flow laminarno strujanje, strujanje u slojevima – strujanje fluida u kojem nema međusobnog miješanja strujnica, kao što je to slučaj kod turbulentnog strujanja

laminare laminat – slojevita tvar, tvar složena od više listova <tiskane pločice>

laminare slagati u slojeve, listati <tiskane pločice>

laminated core lisnata jezgra, laminirana jezgra <transformatori>

lamination slojevita konstrukcija, laminacija

lamp svjetiljka, žarulja, lampa, općenito izraz za napravu koja proizvodi svjetlo

lamp socket podnožje žarulje

lampholder držač žarulje, podnožje žarulje

LAN access control nadziranje pristupa lokalnoj mreži

LAN manager upravljački sustav lokalne mreže (Microsoft)

LAN telephony LAN telefonija – prijenos telefonskih signala preko LAN mreže, zajedno s podatcima

land – 1) kopno, tlo, zemlja – 2) uzdignuti dio optičkog diska

land line v. wireline

M

m – 1) znak za metar – 2) predmetak za znak mili – tisućiti dio (10^{-3})

M predmetak za znak mega – milijun (10^6)

mA znak za miliamper – tisućiti dio ampera

MAC address adresa MAC – jedinstvena šifra koja se dodjeljuje svakom uređaju u računalnoj mreži

MAC protocol postupnik MAC – postupnik koji u lokalnoj računalnoj mreži određuje koji mrežni uređaj u danom trenutku ima pristup prijenosnom mediju

mach mah – Mjerna jedinica za brzinu. Jedan mah odgovara brzini prostiranja zvuka u slobodnom prostoru (1200 km/h).

Mach number Machov broj – omjer brzine kretanja određenog objekta i brzine zvuka u istome mediju

Mach's principle Machovo načelo – inercijski učinci mase nisu svojstva samoga tijela, nego nastaju iz njegova odnosa prema ukupnoj masi, odnosno Svemiru

Mach wave Machov val – vrsta blagoga udarnog vala prouzročena smetnjama u protoku medija

Mach-Zehnder interferometer Mach-Zehnderov interferometar – Naprava koja optički snop dijeli u dvije sastavnice, potom ih šalje stazama s različitim kašnjenjem i rekombinira ih. Rabi se u optičkim modulatorima.

Mach-Zehnder Modulator Mach-Zehnderov modulator – optički modulator koji rabi Mach-Zehnderov interferometar

machine stroj, računalo

machine code strojni kôd – binarni kôd u kojem su naredbe prikazane u samom računalu

machine cycle v. instruction cycle

machine dependent ovisan o stroju – program koji se može izvoditi samo na određenoj vrsti računala

machine diagnostics strojna dijagnostika, dijagnostika s pomoću računala

machine error strojni kvar, sklopovski kvar – kvar na sklopovskom dijelu računala

machine independent neovisan o stroju – program čije izvođenje nije ovisno o vrsti i proizvođaču računala

machine language strojni jezik – programski jezik najniže razine, a ujedno i jedini koje računalo razumije

machine language program program na strojnom jeziku

machine readable strojno čitljiv – svaka vrsta zapisa koju računalo može čitati (npr. disk i magnetska vrpca)

machine-readable medium strojno čitljiv medij – Medij koji može pohraniti podatke u obliku koji je čitljiv za automatizirane uređaje. Nije potreban čovjek kao posrednik pri njihovu očitavanju. Primjeri: optički disk, disketa, tvrdi disk.

machine translation strojni prijevod, strojno prevođenje – prevođenje riječi ili tekstova iz jednoga jezika u drugi s pomoću računala, bez posredovanja prevoditelja

machine word strojna riječ, računalna riječ – skupina bitova ili znakova nepromjenjive duljine koje računalo tretira kao cjelinu

machinery noise buka strojeva

Macintosh Operating System – Mac OS operacijski sustav Macintosh – Niz operacijskih sustava tvrtke Apple Computer za računala Macintosh. Temelji se na grafičkom korisničkom sučelju.

macro makro – skup pojedinačnih naredaba koji se koristi kao cjelina unutar nekih programa (Microsoft Word, Microsoft Excel)

MACRO vrsta asemblerskog jezika

macro lens makroleća – leća kamere koja se rabi u makrofotografiji kada je povećanje približno 1 : 1

macro radio cell radijska makročelija – radijska čelija u pokretnom telefonskom i WLAN sustavu koja pokriva područje promjera do 50 km

macro bend makrozakrivljenje – zakrivljenje svjetlovoda koje ima relativno velik promjer

macro bend loss gubitci makrosavijanja, gubitci makrozakrivljenja

macro bending makrosavijanje, makrozakrivljenost – Kod svjetlovoda to su sva makroskopska odstupanja svjetlovodne osi od ravne linije koja dovode do gubitka svjetla i slabljenja signala.

macroblock makroblok – skupina slikovnih blokova (16×16 piksela) koja se rabi pri MPEG kodiranju

N

N – 1) znak za njutn – SI jedinicu za silu – 2) simbol za dušik

n predmetak za oznaku nano – milijarditi dio (10^{-9})

n-bit word n-bitna riječ – računalna riječ koja sadrži n bitova

N-Channel Metal Oxide Semiconductor – NMOS MOS poluvodič s N kanalom – MOS poluvodič čiji kanal ima više slobodnih elektrona nego šupljina. Brži je od PMOS poluvodiča.

N connector N -priključnica – vrsta suosne priključnice za veoma visoke frekvencije

n-entity n-entitet – aktivni element n -tog sloja referencijskog modela otvorenog sustava međuspaljanja (OSI-RM)

n region N -područje – područje poluvodiča u kojem je broj slobodnih elektrona veći od broja šupljina

n-type conductivity specifična vodljivost N tipa <poluvodiči>

n-type semiconductor poluvodič N tipa – poluvodič koji sadrži više slobodnih elektrona nego šupljina

N-unit N -jedinica – Modificirani indeks loma elektromagnetskih zraka u atmosferi dobiven prema formuli: $N = (n - 1) \cdot 10^6$, gdje je n = stvarni indeks loma. Tako je npr. za stvarni indeks loma $n = 1,000547$, N indeks jednak 547. S takvim indeksom je puno lakše raditi u matematičkim modelima atmosfere.

n-way amplifier pojačalo s jednim ulazom i n izlaza

n^- semiconductor n^- poluvodič – poluvodič N -tipa s niskom gustoćom donora ($< 10^{16} \text{ cm}^{-3}$)

n^+ semiconductor n^+ poluvodič – poluvodič N -tipa s vrlo velikom gustoćom donora ($< 10^{18} \text{ cm}^{-3}$)

Na simbol za kemijski element natrij

nA znak za nanoamper – milijarditi dio ampera

NAB curves, NAB equalization NAB krivulje, NAB ujednačavanje – normne krivulje ujednačavanja za reproduksijske uređaje za različite brzine vrpca, koje je razvio NAB

Nagle algorithm Nagleov algoritam – algoritam za poboljšanje učinkovitosti TCP/IP mreža s pomoću smanjivanja broja podatkovnih paketa koje treba poslati preko mreže

name server poslužnik naziva, poslužnik imena, poslužnik adresa – Računalni program koji nazi-

ve, odnosno adrese prevodi iz jednog oblika u drugi. Na primjer, računalo koje simboličke adrese pridružene drugim računalima i mrežama prevodi u internetske adrese.

NAND gate NI vrata – logički sklop koji obavlja logičku operaciju NI . Na izlazu takvog sklopa ništa postoji samo ako su svi ulazi jednaki jedinici.

Nano ElectroMechanical Systems – NEMS nanoelektromehanički sustavi – elektromehanički sustavi čije su izmjere manje od 100 nm

nanampere – nA nanoamper – milijarditi dio ampera (10^{-9} A)

nanocrystal nanokristal – kristal čije se izmjere kreću do 10 nm, a može sadržavati desetke tisuća atoma

nanodevice nanosklop, nanoelement – elektronički element čije su izmjere manje od 100 nanometara

nanoelectronics nanoelektronika – Grana elektronike koja se bavi proučavanjem i primjenom elektroničkih sastavnica i sklopova čije su izmjere nanometarske. Njihovo ponašanje znatno je drukčije od ponašanja klasičnih elektroničkih sastavnica i sklopova, a može se objasniti samo kvantnom mehanikom. U nanoelektronici postoje sastavnice koje su nepoznate u klasičnoj elektronici, kao na primjer kvantna točka i kvantna žica.

nanofabrication nanoproizvodnja – proizvodnja sastavnica čije su izmjere manje od 100 nanometara

nanofarad – nF nanofarad – milijarditi dio farada (10^{-9} F)

nanomachine nanostroj – umjetni stroj napravljen na molekularnoj razini

nanometer – nm nanometar – milijarditi dio metra (10^{-9} m)

nanosecond – ns nanosekunda – milijarditi dio sekunde (10^{-9} s)

nanotechnology nanotehnologija – Znanost koja proučava i razvija stvari na atomskoj i molekularnoj razini, rabeći njihova električka, kemijska i mehanička svojstva, koja su u ovim uvjetima znatno različita od onih u makroskopskim uvjetima. Obično se uzima da izmjere nanometarskih sastavnica ne prelaze 100 nm.

nanovolt – nV nanovolt – milijarditi dio volta (10^{-9} V)

O

- O** simbol za kemijski element kisik
- O band** pojas O – optički pojas u valnom području od 1260 nm do 1360 nm
- object** objekt – u komunikacijama i računalstvu svaki podatkovni skup koji sadrži podatke i postupke s pomoću kojih se tim podacima može rukovati i obrađivati ih
- object beam** objektni snop – Jedan od dvaju laserskih snopova koji se rabi za valnu interferenciju u hologramima. Taj snop nosi informaciju o promatranom objektu i mogao bi se usporediti s modulacijskim signalom u komunikacijama.
- object code** objektni kôd – Računala mogu raditi samo sa strojnim kôdovima, dok programeri pišu programe u nekom od viših programskih jezika. Pretvorbu iz programskog u strojni jezik vrši programski prevodilac (compiler). Kôd koji se dobije nakon prevodioca naziva se objektni kôd.
- object distance** udaljenost objekta <leće>
- objective** objektiv
- objective focal length** žarišna daljina objektivna
- objective lens** leća objektivna
- Object-Oriented User Interface – OOUI** objektno usmjereno korisničko sučelje – vrsta grafičkog korisničkog sučelja
- oblique photograph** kosa fotografija – fotografija snimana iz zrakoplova tako da je os kamere pod određenim kutom u odnosu na vodoravni ravninu tla i okomicu koja spaja zrakoplov i tlo
- occupancy** zauzetost, zauzeće – Omjer vremena zauzetosti komunikacijskog kanala od strane korisnika i vremena njegove raspoloživosti. Izražava se u postotcima.
- occupied bandwidth** zauzeta pojasna širina – frekvencijski spektar koji sadrži 99 % snage signala (akustičkog, radijskog, optičkog)
- occupied state** popunjeno (energijsko) stanje – U svakom energijskom pojasu atoma postoje diskretna energijska stanja koja mogu biti popunjena ili nepopunjena. Na svakoj diskretnoj razini može se nalaziti samo jedan elektron. Zadnji je popunjeno pojas valencijski.
- oceanographic data station** oceanografska podatkovna postaja – radijska postaja, smještena na bilo kakvom plovilu ili plutači koja emitira oceanografske podatke
- octal notation** oktavno označavanje – označavanje u oktalnom brojevnom sustavu
- octal numbering system** oktalni brojevni sustav – brojevni sustav s bazom 8
- octaphonic (octophonic)** oktafoničan, oktofoničan – višekanalni zvuk dobiven s pomoću osam diskretnih kanala pri snimanju i reprodukciji
- octave** oktava – interval između dviju zvučnih frekvencija čiji je omjer 2 : 1
- octave band** pojas jedne oktave – frekvencijski pojas čija je najviša frekvencija točno dva puta viša od najniže frekvencije
- octet** oktet – binarni skup sastavljen od osam bitova, bajt
- octet rule** oktetno pravilo – tendencija atoma ili molekula da imaju osam elektrona u valencijskim ljuskama
- odd function** neparna funkcija – funkcija za koju vrijedi relacija: $f(x) = -f(-x)$. Primjeri neparnih funkcija: x , x^3 , $\sin(x)$, $\tan(x)$
- odd number** neparni broj
- odd parity** »neparna parnost« – Jedan od postupnika provjere ispravnosti podataka koji se prenose komunikacijskim sustavom ili su pohranjeni u memoriji. Svakome se bajtu dodaje jedna jedinica kako bi ukupan broj jedinica bio neparan. Ako i uz ovaj uvjet broj jedinica bude paran, smatra se da je podatak neispravan.
- odometer** odometar – mjerilo prijađenog puta motornoga ili kojega drugog vozila
- oersted** ersted – mjerna jedinica za jakost magnetskog polja u CGS sustavu
- off** oznaka za »isključeno«
- off-air** izvan etera, izvan programa
- off-axis** optical system izvanosni optički sustav – optički sustav u kojemu se optička os i mehaničko središte otvora ne podudaraju
- off-axis response** izvanosni odziv – odziv mjereno izvan zamišljene ravne linije povučene geometrijskim središtem kojega objekta <akustika>

P

- P** 1) simbol za kemijski element fosfor – 2) *P* – znak za snagu
- p** predmetak za oznaku piko – bilijuniti dio (10^{-12})
- P band** pojas P – Stara oznaka za frekvencijski pojas između 225 MHz i 390 MHz namijenjen vojnim radarima. Stara je podjela napuštena, pa sada taj frekvencijski pojas manjim dijelom pripada pojasu A (od 30 MHz do 250 MHz), a većim dijelom pojasu B (od 250 MHz do 500 MHz). Oba frekvencijska pojasa, A i B, namijenjena su vojnim radarima.
- P-cable** P-kabel – 68-žilni kabel koji se rabi za 16-bitne SCSI-3 sabirnice
- P frame** v. predicted frame
- p⁻ semiconductor** p⁻ poluvodič – poluvodič tipa P s niskom gustoćom donora ($< 10^{16}/\text{cm}^3$)
- p⁺ semiconductor** p⁺ poluvodič – poluvodič tipa P s vrlo velikom gustoćom donora ($< 10^{18}/\text{cm}^3$)
- p-type conductivity** P tip specifične vodljivosti – specifična vodljivost poluvodiča koja se temelji na višku šupljina
- p-type semiconductor** P tip poluvodiča – poluvodič u kojem su većinski nosioci slobodnog naboja šupljine
- Pa** – 1) simbol za kemijski element protaktinij – 2) znak za paskal, mjernu jedinicu tlaka
- pA** znak za pikoamper (10^{-12} A)
- package density** v. packaging density
- packaging** pakiranje, razmještanje – postupak stavljanja čipova u odgovarajuće kućište s prikladnim izvodima za spajanje s drugim elektroničkim sastavnicama
- packaging density** gustoća pakiranja – broj elektroničkih ili kojih drugih sastavnica koje se ugrađuju po obujamnoj ili ploštinskoj jedinici integriranog sklopa
- packaging level** razina pakiranja – skup međusobno povezanih razina elektroničkih sklopova (čip, kartica, tiskana pločica...)
- packed file** pakirana datoteka – datoteka u sažetom formatu
- packed pixel** paketni piksel – informacija o boji piksela sadržana u jednoj riječi memorijskih podataka (u paketu)

- packet** (podatkovni) paket – Skup bitova digitalnog signala koji se komunikacijskom mrežom prenosi kao informacijska cjelina. Podatkovni paket sadrži i informacije o svome izvoru i odredištu.
- Packet Assembler/Disassembler – PAD** sastavljač i rastavljač podatkovnih paketa – sučelje koje pretvara podatke iz formata u kojem se prenose komunikacijskom linijom u format koji rabi krajnji korisnički uređaj
- packet broadcasting** emitiranje podatkovnih paketa, odašiljanje podatkovnih paketa
- packet broadcasting network** komunikacijska mreža za razošiljanje paketa
- packet cellular** prijenos podatkovnih paketa preko ćelijskih komunikacijskih mreža (npr. preko GSM-a)
- packet collision** sudar podatkovnih paketa – Pojava istodobnog slanja podatkovnih paketa od strane dvaju ili više korisnika istom komunikacijskom linijom, bez multipleksa. Česta je u Ethernet mrežama. U takvom slučaju podatkovni se paketi odbacuju ili se vraćaju pošiljatelju odakle se ponovno šalju kada linija bude slobodna.
- packet control unit** paketna upravljačka jedinica – Sklop unutar GPRS mreže koji je logički pridružen kontrolniku bazne postaje. Upravlja radijskim dijelom mreže kada se ona spaja na GPS mrežu.
- packet conversion** pretvorba paketa – Pretvorba jedne vrste podatkovnih paketa u drugu. U praksi taj izričaj uglavnom označava pretvorbu uobičajenih TDM podatkovnih paketa u IP pakete i obratno.
- packet data** paketni podatci – neprekinuti bajtovi podataka iz osnovnoga podatkovnog niza prisutnog u podatkovnom paketu
- packet error detection** detekcija pogriješke u podatkovnom paketu
- packet filtering** filtriranje paketa – Nadziranje pristupa komunikacijskoj ili računalnoj mreži na temelju raščlambe dolaznih i odlaznih podatkovnih paketa. Odluka o njihovu propuštanju ili zaustavljanju donosi se na temelju IP adresa izvora i odredišta.
- packet format** format paketa – ustroj podatkovnog paketa (zaglavlje, korisničke informacije, završni dio, »podnožje«)

Q

Q-cable Q-kabel – 68-žilni kabel koji se zajedno s P-kabelom rabi za 32-bitne SCSI-3 sabirnice

Q code Q-kôd – Troslovne kratice koje su se početkom dvadesetog stoljeća rabile u komercijalne svrhe, a kasnije su ih prihvatili i za svoje potrebe prilagodili radioamateri. Sve kratice počinju slovom Q. Npr. kratica QRG označava točnu frekvenciju, a QTH određuje.

Q-demodulator Q-demodulator <NTSC televizijski sustav>

Q factor faktor dobrote (titrajnog kruga) – 1) $Q = (2 \cdot \pi \cdot E) / E_0$, gdje je: Q = faktor dobrote, E = energija koju akumulira titrajni krug, E_0 = energija koja se u titrajnom krugu potroši tijekom jedne periode signala – 2) omjer rezonancijske frekvencije titrajnog kruga i njegova propusnog opsega, tj. $Q = f_r / B$, gdje je: Q = faktor dobrote, f_r = rezonancijska frekvencija titrajnog kruga, B = propusni opseg titrajnog kruga (frekvencijska razlika između dviju točaka u kojima amplituda signala u titrajnome krugu padne za 3 dB, simetrično raspoređene oko rezonancijske frekvencije titrajnog kruga) – 3) omjer impedancije kondenzatora ili svitka i omskoga otpora serijskoga titrajnog kruga u rezonanciji

Q-interface Q-sučelje – normirano sučelje između nadzornog središta komunikacijske mreže i mrežnog elementa u sustavu upravljanja komunikacijskim mrežama

Q-interface signalling protocol signalizacijski protokol Q-sučelja – norma za signalizaciju između dviju privatnih telefonskih centrala

Q-modulator Q-modulator – Modulator Q-sastavnice signala boje u NTSC televizijskom sustavu. Ekvivalentan je V-modulatoru u PAL sustavu.

Q-signal Q-signal – 1) kvadratura sastavnica signala boje u NTSC televizijskom sustavu – 2) općenito, kvadratura sastavnica u I-Q kvadraturnim prikazima

Q switch Q-komutator – Sklop koji se rabi za brzu promjenu faktora dobrote optičkog rezonatora u laserima. S pomoću njega se dobivaju kratki laserski impulsi goleme snage.

Q switching Q-komutacija – metoda dobivanja snažnih laserskih impulsa

quad bit kvadro-bit – skupina od četiri bita

quad chroma v. 4 fsc

quad compressor četverostruki kompresor – oprema koja na jednom monitoru istodobno prikazuje dijelove više slika (obično u četiri kvadranta)

Quad Flat Pack – QFP četvrtasto ravno kućište <integrirani sklopovi>

QUad In-line Package – QUIP kućište slično DIP kućištu, ali sa svake dulje strane ima po dva reda izvoda

quadrant electrometer kvadrantni elektrometar – Veoma osjetljivi elektrometar koji se sastoji od četiri kovinska dijela koji su međusobno električki izolirani i postavljeni pod kutom od $\pi/2$ radijana (90°). U sredini, između kovinskih dijelova pokretna je igla ili zrcalo, ovješeno na tankoj kremenoj niti koje služi kao pokaznik jakosti električkoga polja, odnosno naboja.

quadrature kvadratura – fazni pomak između dvaju signala jednakih frekvencija za $\pi/2$ radijana (90°)

Quadrature Amplitude Modulation – QAM kvadratura amplitudna modulacija – Amplitudna modulacija koja rabi dva nosiva vala iste frekvencije, međusobno fazno pomaknutih za $\pi/2$ radijana (90°). Kako su nosioci u kvadraturi, to se oni mogu prenositi istim medijem, u istome frekvencijskom pojasu, modulirati se različitim signalima, a da nema međusobnih smetnja. Na taj se način iskoristivost frekvencijskog spektra udvostručava. Ta se vrsta modulacije rabi u pokretnim i nepokretnim komunikacijskim mrežama.

quadrature component kvadratura sastavnica – reaktivni dio kompleksne električke struje ili napona

quadrature distortion kvadraturno izobličenje – izobličenje koje nastaje zbog nesimetričnosti bočnih pojasa kod prijenosa sa skraćenim bočnim pojasom

quadrature error kvadratura pogriješka – pogriješka u sustavima s kvadraturnom modulacijom koja nastaje zato što I i Q vektori nisu idealno međusobno okomiti

quadrature mirror filter kvadraturni zrcalni filter – skup filtera koji u digitalnoj obradbi signala razdvaja ulazni signal u dva frekvencijska pojasa,

R

R znak za električki otpor

R-2R ladder R-2R mreža – vrsta otporničke mreže u analogno-digitalnim pretvornicima

r face r-ploha – jedna od triju manjih ploha na krajevima prirodnog kristala kremenata

R face R-ploha – jedna od triju većih ploha na krajevima prirodnog kristala kremenata

R reference point referencijska točka R – referencijska točka između ne-ISDN uređaja i završnog prilagodnika u ISDN mreži

Ra simbol za kemijski element radij

raceway kanal, kanalica – kanal u zgradi koji se rabi za postavljanje i zaštitu kabela i žica

rack okvir, stalak, ormar – okvir ili ormar u koji se mogu pričvrstiti sastavnice sklopovlja

rack-mount za montiranje u stalak (ormar)

Rack Unit – RU Normirana velikost za visinu uređaja koji se ugrađuju u standardne ormare. 1 RU = 1,75" = 44,45 mm

radar radar (Radio Navigation And Ranging) – instrument za određivanje položaja, udaljenosti i brzine objekta odašiljanjem signala i mjerenjem vremena primitka odraznog signala

radar altimeter radarski visinomjer, v. radio altimeter

radar antenna radarska antena – mikrovalna usmjerna antena koja se rabi za oblikovanja i odašiljanje radarskih impulsa i prijam tih impulsa kada se odbiju od cilja

radar beacon (racon) radarski far – radijski odašiljač koji odašilje signal na radarskoj frekvenciji i služi posadi zrakoplova za orijentaciju

radar blind range slijepi radarski doseg – radarski doseg koji bi bio postignut tijekom isključenja prijammnika, što se čini kako ga odašiljač ne bi zagušio svojim signalom

radar blind speed radarska mrtva brzina – veličina radialne sastavnice brzine objekta koji se kreće u odnosu na radarsku postaju, a koju radar ne može detektirati (FED STD 1037C)

radar cross section radarski odraz – omjer snage signala reflektiranog od radarskog cilja i upadne snage radarskog snopa na istom cilju

radar echo radarski odjek, radarska refleksija – snop radarskog zračenja koji se odbija od cilja i usmjerava prema prijamnoj radarskoj anteni

radar guidance radarsko navođenje – vrsta aktivnog navođenja projektila koji uključuju vlastiti radar kada dođu unutar optičke vidljivosti cilja

radar horizon radarski obzor, radarski horizont – elevacijski kut radarskog snopa pod kojim se on siječe sa zemaljskim obzorom

radar indicator v. radarscope

RADAR INTELIGENCE – RADINT radarsko izviđanje – prikupljanje informacija s pomoću radara

radar kilometer radarski kilometar – vrijeme potrebno da radarski signal od odašiljača stigne do cilja udaljenog jedan kilometar, odbije se od njega i vrati se u prijammnik (6,67 μ s)

radar line-of-sight equation jednadžba radarske vidljivosti – jednadžba kojom se izračunava radarski obzor, a koji je određen izrazom: $R_L = 4120 \cdot (h^{1/2} + y^{1/2})$ [m], gdje je: R_L = radarska vidljivost, h = visina radarske antene, y = najniža visina cilja na kojoj ga zahvaća radarski snop

radar mile radarska milja – vrijeme potrebno da radarski signal od odašiljača stigne do cilja udaljenog jednu milju, odbije se od njega i vrati se u prijammnik (10,8 μ s za običnu, a 12,4 μ s za morsku milju)

radar navigation radarska navigacija, navigacija s pomoću radara

radar range radarski doseg, radarski domet – najveća udaljenost na kojoj radar može prepoznati (detektirati) cilj

radar range equation jednadžba radarskog dosega – $R = [(G^2 \cdot P_o \cdot \sigma \cdot \lambda^2) / (64 \cdot \pi^3 \cdot P_r)]^{1/4}$, gdje je: R = radarski doseg, G = dobitak radarske antene, λ = valna duljina radarskog signala, σ = koeficijent odraza cilja, P_r = najmanja snaga koja je nužna na ulazu u radarski prijammnik za normalan rad. Formula vrijedi uz uvjet da se rabi zajednička antena za prijammnik i odašiljač.

radar reflectivity odrazni radarski koeficijent – mjera učinkovitosti radarskog cilja u vraćanju radarskog vala. Ta veličina pored refleksije ovisi i o difrakciji i raspršenju signala.

S

S – 1) znak za siemens, mjernu jedinicu električne vodljivosti – 2) simbol za kemijski element sumpor

S band pojas S – 1) frekvencijski pojas od 2 GHz do 4 GHz (IEEE raspored) – 2) valni pojas od 1460 nm do 1530 nm (optika)

S interface S-sučelje – četverožično električno sučelje između završne mrežne jedinice NT1 u ISDN mrežama i do osam adresabilnih uređaja, kao npr. telefona, telefaksa, računala

S reference point referencijska točka S – referencijska točka između krajnjega korisničkog uređaja i uređaja NT1 u ISDN mreži

S video supervideo – videokomponentni signal u kojem se signal svjetline (Y) i boje (C) prenose odvojeno

S-video v. separated video

S/N ratio omjer signal/šum, v. signal to noise ratio

sabin sabin – anglosaksonska mjerna jedinica za apsorpciju zvuka. Odgovara apsorpciji zvuka idealne apsorpcijske plohe ploštine jedne kvadratne stope ($929,03 \text{ cm}^2$). Jedinica je izvan SI sustava.

sacrificial anode potrošna anoda – anoda koja se u elektrokemijskim procesima otapa i rabi kao zaštita ostalim kovinskim dijelovima

safety distance sigurni razmak – najmanji razmak između dvaju vodiča koji osigurava da neće doći do iskrenja između njih u najgorim radnim uvjetima

Safety Extra Low Voltage – SELV sigurni ekstraniski napon – izmjenični električki napon čija je vršna vrijednost manja od 42,4 V između dvaju vodiča ili između jednoga vodiča i uzemljenja ($15 V_{\text{ef}}$ za sinusni napon) ili istosmjerni napon čija je vrijednost manja od 60 V

safety glass sigurnosno staklo (npr. vjetrobransko staklo na automobilu)

safety lamp sigurnosna svjetiljka – svjetiljka koja je napravljena tako da ne izaziva eksploziju u eksplozivnoj atmosferi <rudnici>

safety service sigurnosna usluga – bilo kakva komunikacijska usluga koja se povremeno ili stalno rabi za čuvanje ljudskih života ili imovine

Sallen-Key filter Sallen-Keyev filter – vrsta jednostavnoga aktivnog filtra s nagibom od 12 dB po oktavi

salt atmosphere slana atmosfera – rabi se za ispitivanje otpornosti poluvodičkih sklopova na koroziju

salt bridge solni most – ionska vodljiva staza između odvojenih dijelova elektrokemijskog članka

samarium samarij, kemijski element

sample uzimati uzorke, semplirati – uzimati uzorke signala u točno određenim periodičkim intervalima

sample uzorak, primjerak – u elektronici vrijednost signala u određenom trenutku

sample and hold sempliraj i pamti – uzimanje uzorka signala u jednome trenutku i njegovo zadržavanje do sljedećeg trenutka uzimanja uzorka

sample and hold amplifier pojačalo sa sempliranjem i pamćenjem

sample and hold figure of merit faktor dobrote sklopa za sempliranje i pamćenje – omjer struje punjenja kondenzatora sklopa za sempliranje i pamćenje tijekom uzimanja uzorka i struje izbijanja istoga kondenzatora tijekom držanja uzorka signala

sample chamber komora za uzorke – komora u koju se stavljaju uzorci tvari za fizičke ili kemijske raščlambe (npr. kod spektrofotometara)

sample injection port priključak za injektiranje uzorka <kromatografiji>

sample point – 1) točka sempliranja, točka uzimanja uzoraka – 2) točka koja označava pojedini uzorak <kromatografija>

sample rate conversion pretvorba frekvencije sempliranja – Promjena frekvencije sempliranja digitalnih signala iz jedne vrijednosti u drugu uz najmanje moguće gubitke informacija. Rabi se kod promjene sustava prijenosa podataka koji primjenjuju različite norme.

sample size veličnost uzorka – 1) broj primjeraka u uzorku – 2) broj bitova koji se koriste za pohranu uzorka signala (razlučivost)

sample text ogledni tekst

sample to hold transient preslušavanje sempliranja-pamćenje – preslušavanje upravljačkog signala sempliranja u krug za pamćenje signala

T

T – 1) znak za teslu – mjernu jedinicu gustoće magnetskog toka – 2) znak za predmetak tera – faktor množenja 10^{12}

t znak za vrijeme

T connector T-priključnica – suosna priključnica s tri priključka, napravljena u obliku slova T

T-carrier T-nosilac – Sustav hijerarhijske organizacije vremenskog multipleksa za prijenos signala u komunikacijskim mrežama. U početku se rabio samo za prijenos govornih signala, a sada i za prijenos bilo kakvog oblika digitalnih signala unutar normiranog kapaciteta. Rabi se u Sjevernoj Americi. Europa ima E-sustav.

T-carrier digital multiplexing hierarchy digitalna multipleksna hijerarhija T-nosilaca – Hijerarhijska organizacija vremenskog multipleksa u Sjevernoj Americi koja se sastoji od sljedećih razina: – 1) ništična razina – jedan telefonski kanal brzine prijenosa 64 kb/s; – 2) prva razina – 24 telefonska kanala s brzinom prijenosa od 1,544 Mb/s i s oznakom DS1 (T1); – 3) međurazina – 48 telefonskih kanala s brzinom prijenosa od 3,152 Mb/s i s oznakom DS1C; – 4) druga razina – 96 telefonskih kanala s brzinom prijenosa od 6,312 Mb/s i s oznakom DS2 (T2); – 5) treća razina – 672 telefonskih kanala s brzinom prijenosa od 44,736 Mb/s i s oznakom DS3 (T3); – 6) četvrta razina – 4 032 telefonska kanala s brzinom prijenosa od 274,176 Mb/s i s oznakom DS4 (T4); – 7) peta razina – 5 760 telefonskih kanala s brzinom prijenosa od 400,352 Mb/s

T interface T-sučelje – Četverožični elektronički sklop u ISDN mrežama koji se nalazi između uređaja završne mrežne jedinice NT1 i završne mrežne jedinice NT2. Omogućava adresiranje do osam uređaja. Obično se rabi kod privatnih telefonskih centrala.

T-junction T-spoj – spoj triju elektroničkih sastavnica u obliku slova T (npr. tri otpornika, od kojih su dva spojena serijski, a treći između njih i drugoga voda četveropola)

T reference point referencijska točka T – referencijska točka između uređaja NT1 i NT2 u ISDN mreži

T1 prva razina digitalnog T sustava, kapaciteta 24 telefonska kanala i brzine prijenosa 1,544 Mb/s

T1C međurazina digitalnog T sustava, kapaciteta 48 telefonskih kanala i brzine prijenosa 3,152 Mb/s

T2 druga razina digitalnog T sustava, kapaciteta 96 telefonskih kanala i brzine prijenosa 6,312 Mb/s

T3 treća razina digitalnog T sustava, kapaciteta 672 telefonska kanala i brzine prijenosa 44,736 Mb/s

T4 četvrta razina digitalnog T sustava, kapaciteta 4032 telefonska kanala i brzine prijenosa 274,176 Mb/s

Ta simbol za kemijski element tantal

table look-up pregledavanje tablice – očitavanje vrijednosti iz tablice ili računalne datoteke

tablet Personal Computer – tablet PC tabletno osobno računalo – vrsta veoma malog PC-a

tachogram tahogram – grafički prikaz brzine vozila tijekom određenog vremena

tachograph tahograf – Kombinacije ure i brzino-mjera. U automobilima bilježi brzinu u svakom trenutku, što zapisuje na tahogram. U početku su tahografi bili mehanički, a u novije vrijeme su isključivo elektronički.

tachometer mjerilo broja okretaja, mjerilo kutne brzine, tahometar

tachyon tahion – hipotetička čestica koja se giba nadsvjetlosnom brzinom

Tactical Automtic Digital Switching System – TADSS taktički automatski digitalni prospojni sustav, taktički automatski digitalni komutacijski sustav – prijenosni prospojni sustav za digitalne podatke koji se rabi za taktičku razinu vojnih snaga

tactical communications taktičke komunikacije – sve vrste komunikacija na razini taktičkih vojnih snaga, što uključuje žične i bežične sustave i sve vrste osiguranja komunikacija

tactile feedback dodirna povratna sprega, povratna sprega preko dodira <tipkovnice>

tag označiti, postaviti oznaku

tag oznaka – 1) dio u računalnom dokumentu koji opisuje taj dokument – 2) elektronički sklop za jedinstveno označavanje proizvoda u RFID sustavu – 3) označna pločica, privjesak

U

- U** simbol za kemijski element uranij
- U band** pojas U – 1) frekvencijski pojas od 40 GHz do 60 GHz – 2) u optici spektar od 1625 nm do 1675 nm
- U-I method** U-I metoda (naponsko-strujna metoda) – metoda mjerenja električkog otpora
- U-index** U-indeks – razlika između srednje dnevne vrijednosti uzastopnih sastavnica geomagnetskog polja
- U interface** U-sučelje – sučelje između završetka mreže i korisničke opreme <ISDN>
- U modulator** U-modulator – Jedan od dvaju modulatora signala boje u PAL sustavu. Drugi je V-modulator, a signali prijenosne frekvencije (4,43 MHz) u tim dvama modulatorima su u kvadraturi (fazno pomaknuti za $\pi/2$ radijana). Modulirani U-signal i V-signal vektorski se zbrajaju. Iako zauzimaju isti frekvencijski spektar kao i signal svjetline nema međusobnog ometanja do frekvencije 1,5 MHz i to zbog sustava učešljanja. Iznad 1,5 MHz oko ne razlikuje boje.
- U-R2 interface** sučelje U-R2 – sučelje između razdjelnika podataka i govornog signala na jednoj i ADSL modema na drugoj strani <ADSL mreže>
- U reference point** referencijska točka U – referencijska točka između završnog linijskog uređaja i uređaja NT1 u ISDN mreži
- U signal** U-signal – diferencijski signal boje u PAL televizijskom sustavu dobiven prema formuli: $U = 0,89P - 0,59Z - 0,3C$, gdje P , Z i C slijedno označavaju crvenu, zelenu i plavu boju
- UDF bridge** UDF most – kombinacija UDF-a i formata datotečnog sustava ISO 9660 koja omogućava unatražnu usklađenost s čitačima napravljenim prema normi ISO 9660
- UHF connector** UHF priključnica – Suosna priključnica neodređene impedancije, s vijčanim spojem. Namijenjena je za signale velike snage (do 400 W) i frekvencije do 300 MHz.
- Ulbricht sphere** v. integrating sphere
- Ultra Definition TV – UDTV** televizija s ultravelikom razlučivošću – televizija s 2000 ili više linija
- Ultra Extended Graphic Array – UXGA** ultraprošireni grafički slog – grafički slog s 1600×1200 piksela <računala>
- Ultra High Frequency – UHF** ultravisoke frekvencije – frekvencije u području od 300 MHz do 3 GHz
- Ultra High Vacuum – UHV** ultravisoki vakuum – prostor u kojemu je tlak niži od 10^{-7} Pa
- Ultra Large Scale Integration – ULSI** ultravisoki stupanj integracije – stupanj integracije s više od 10 000 ekvivalentnih logičkih vrata po integriranom sklopu
- Ultra Low Frequency – ULF** ultraniske frekvencije – frekvencijsko područje od 300 Hz do 3 kHz
- Ultra-small Outline Package – USOP** ultramalo kućište <poluvodiči>
- ultra sound** ultrazvuk – zvuk čija je frekvencija viša od 20 kHz
- ultra wideband** ultraširoki pojas – Tehnologija koju je razvila radna skupina IEEE 802.15, a rabi se u bežičnim lokalnim mrežama. Radi u frekvencijskom opsegu od 3,1 GHz do 10,6 GHz; uz brzinu prijenosa do 200 Mb/s. Izlazna je snaga odašiljača toliko mala da je do metar samo desetak metara.
- ultrafast laser** ultrabrz laser – laser koji emitira ultrakratke impulse
- ultraportable** ultraprijenosnik, ultralako prijenosno računalo – prijenosno računalo lakše od 1 kg
- ultrashort pulse** ultrakratki impuls – optički impulsi koji traju nekoliko pikosekunda ili kraće
- ultrashort pulsed laser** ultrakratki impulсни laser – laser čiji impuls traje iznimno kratko, najčešće manje od 1 ns
- ultrasonic** ultrazvučni
- ultrasonic frequency** ultrazvučna frekvencija – frekvencija iznad zvučnog spektra (iznad 20 kHz)
- ultrasonic wave** ultrazvučni val – zvučni val čija je frekvencija viša od 20 kHz
- ultrasonic welding** ultrazvučno zavarivanje
- ultrasonic spectrum** ultrazvučni spektar – frekvencijski spektar zvučnih valova iznad 20 kHz
- ultraviolet** ultraljubičast
- UltraViolet light – UV light** ultraljubičasto svjetlo – elektromagnetsko zračenje u području ultraljubičastog spektra

V

V simbol za kemijski element vanadij

V band pojas V – Frekvencijski pojas od 40 GHz do 75 GHz (IEEE raspored). Namijenjen je za radare.

V-beam radar radar s volumetrijskim snopom – radar koji emitira dva lepezasta snopa u obliku slova V

V interfaces V-sučelja – Niz ITU sučelja s modemi-ma na odašiljačkoj i prijamnoj strani u komunikacijskim i računalnim mrežama. Kod odašiljanja modem pretvara digitalne signale u analogne, a kod prijama analogne u digitalne. Različite inačice V-sučelja imaju i različite brzine prijenosa podataka.

V modulator V-modulator – Jedan od dvaju modulatora signala boje u PAL sustavu. Drugi je U-modulator, a signali prijenosne frekvencije (4,43 MHz) u tim dvama modulatorima su u kvadraturi (fazno pomaknuti za $\pi/2$ radijana). Modulirani U-signal i V-signal vektorski se zbrajaju. Iako zauzimaju isti frekvencijski spektar kao i signal svjetline, nema međusobnog ometanja do frekvencije 1,5 MHz i to zbog sustava učešljanja. Iznad 1,5 MHz oko ne razlikuje boje.

V signal V-signal – diferencijski signal boje u PAL televizijskom sustavu dobiven prema formuli: $V = 0,3C - 0,59Z + 0,11P$, gdje C , Z i P slijedno označavaju crvenu, zelenu i plavu boju

Vac Znak za »volta izmjeničnog napona«. Sinonim: $V\sim$.

vacant level prazna energijska razina, nezauzeta energijska razina, slobodna energijska razina <fizička poluvodiča>

vacuum capacitor vakuumski kondenzator – kondenzator u kojem je vakuum dielektrik

vacuum evaporation vakuumsko napanavanje – jedna od metoda izradbe poluvodičkih podloga

Vacuum Fluorescent Display – VFD vakuumski fluorescentni zaslon – Vrsta zaslona koji je sličan katodnoj cijevi. Sastoji se od žareće katode, upravljačkih mrežica i fosforescentne anode. Zaslon emitira jarko svjetlo, a boje su različite, ovisno o fosforescentnoj tvari. Najviše se rabi u uređajima potrošačke elektronike za prikaz slovo-brojčanih znakova.

vacuum level vakuumska razina – energijska razina pri kojoj elektron postaje slobodan od svoga iona

vacuum phototube vakuumska fotocijev – fotocijev unutar koje je vakuum, pa se izbjegavaju smetnje koje izaziva ionizacija plina

vacuum relay vakuumski relej – elektromehanički relej čiji su kontakti zatvoreni u kućište u kojemu je tlak znatno manji od atmosferskog

vacuum tube vakuumska cijev, elektronska cijev

Vacuum Tube VoltMeter – VTVM cijevni voltmetar – voltmetar napravljen s elektronskim cijevima

valence band edge rub valencijskog pojasa

valence electrons valencijski elektroni – Elektroni u vanjskoj ljusci kemijskog elementa. O njima ovisi ponašanje atoma u kemijskim i fizičkim procesima

valence energy band valencijski energijski pojas – energijski pojas unutar vanjske ljuske kemijskog elementa

valence shell valencijska ljuska – vanjska ljuska kemijskog elementa

valent band valencijski pojas, v. valence energy band

valid signal valjani signal – videosignal koji ostaje ispravan pri pretvorbi iz jednoga formata u drugi

valid video data valjani videopodatci, ispravni videopodatci

valley point točka udubljenja, najmanja vrijednost (npr. na U-I odzivu)

valley voltage napon u točki udubljenja – napon u točki udubljenja na U-I dijagramu sastavnica s negativnim električkim otporom (npr. kod tunel-ske diode ili jednospojnog tranzistora)

value added network mreža s dodanom vrijednošću – komunikacijska mreža koja pruža usluge s dodanom vrijednošću

value of a quantity vrijednost veličine – Velikost fizičke veličine izražena u mjernoj jedinici. Jednaka je umnošku brojne vrijednosti i mjerne jedinice. Primjer: 10 V.

valve diode cijevna dioda – vrsta elektronske cijevi s dvjema elektrodama, anodom i katodom, koja vodi električku struju samo u jednom smjeru

valve voltmeter cijevni voltmetar, v. Vacuum Tube VoltMeter – VTVM

W

W – 1) simbol za kemijski element volfram – 2) **W** – znak za rad – 3) znak za vat, izvedenu SI mjernu jedinicu za snagu

W band pojas **W** – Frekvencijski pojas od 75 GHz do 110 GHz (IEEE raspored). Namijenjen je za radare.

wafer ploča, sekcija, podloga – veliki poluvodički monokristal od kojeg se izrađuje veliki broj čipova

Wagner earth connection Wagnerov zemni spoj – izmjenični mjerni most koji se rabi za mjerenje visokih impedancija i ima mogućnost smanjivanja utjecaja rasipnih kapaciteta na veoma malu mjeru

wait state stanje čekanja – Vrijeme tijekom kojeg brži logički sklop čeka da sporiji logički sklop obavi zadanu funkciju i za to vrijeme ne radi ništa. Obično središnji obradnik čeka krajnji uređaj. Postoje metode za smanjivanje toga vremena.

walkie-talkie dvosmjerni ručni primopredajnik

walking ones pokretne jedinice – ispitni uzorak za računalne memorije u kojem se jedna jedinica pomiče kroz svaku lokaciju memorije ispunjene samo ničesticama

wall outlet zidna utičnica

wall plug efficiency energijska djelotvornost – omjer između energije koja se dobiva na izlazu odašiljača i one koju odašiljač uzima iz napojne mreže

wallpaper zidne novine, zidni tapet – pozadina zaslona glavnoga operacijskog sustava računala

Walsh driver Walshov pobudnik <zvučnici>

warble treperenje (npr. kontakata releja)

warble treperiti (kontakti releja)

warm boot toplo pokretanje računala – ponovno pokretanje već pokrenutog računala (zbog nekog razloga)

warm standby topla pričuva – Metoda zalihosti u kojoj pomoćni sustav radi istodobno s glavnim. Podatci s glavnog sustava u pravilnim se vremenskim intervalima preslikavaju u pomoćni sustav, što znači da postoji vrijeme kada podatci na oba sustava nisu jednaki.

warm start vrući start – Obnavljanje rada računala kada se ono zbog nepredviđenog razloga isključi.

Svi se podatci zadržavaju, a računalo se vraća točno na onu točku programa u kojoj je rad prekinut.

warmup time vrijeme zagrijavanja – vrijeme koje protekne od trenutka uključivanja elektroničkog uređaja do trenutka kada on postiže radne značajke

watchdog »pas stražar« – vrsta nadzornog programa u računalstvu

watchdog circuit elektronički sklop nadzornog programa

water electrolysis elektroliza vode – Rastavljanje vode na vodik i kisik električkim putem. Da bi voda postala vodljiva u nju se stavlja mala količina kuhinjske soli (NaCl). Kod elektrolize vode rabe se platinske elektrode.

waterfall display vodopadni prikaz, vodopadni dijagram – trodimenzionalni prikaz odziva zvučnika na impulsnu pobudu (na X-osi je frekvencija, na Y-osi amplituda, a na Z-osi omjer naprijed-natrag)

watermark vodeni žig – informacija skrivena u »šumu« videosignala ili audiosignala

waterproof vodootporan – uređaj konstruiran tako da mu voda neće promijeniti značajke pod određenim uvjetima

watertight vodotijesan – uređaj konstruiran tako da voda ne može ući u njega pod određenim uvjetima

watt (W) vat – izvedena SI mjerna jedinica za snagu

watt density »vatna gustoća«, gustoća snage – Izričaj koji se rabi kod grijaćih tijela, a označava iznos izračene snage po ploštinskoj jedinici. Mjerna jedinica: W/m^2 .

watt-hour vatsat – Mjerna jedinica za energiju. Izvan SI sustava. Znak: Wh. $1 Wh = 3600 J$.

wattage snaga u vatima, »vatažak«

wattage rating najveća dopuštena snaga

wattmeter vatmetar, mjerilo snage

wave analyser valni analizator – Elektronički mjerni instrument koji mjeri amplitude pojedinih sastavnica složenoga valnog oblika. Primjer: selektivni voltmetar, spektralni analizator.

wave crest vrh vala, krijesta vala – točka u kojoj val ima najveću amplitudu

wave energy energija vala

X

X.21 ITU-T norma za serijske komunikacije preko sinkronih digitalnih mreža

X.25 Norma za mreže s prospajanjem paketa. Obuhvaća fizičke veze i OSI slojeve 1, 2 i 3. Prihvaćena je na svjetskoj razini.

X.400 ITU norma za razmjenu elektroničke pošte. Zbog svoje složenosti rabi se samo u vojne i industrijske svrhe.

x-axis x-os, apscisa

X band X-pojas – Frekvencijski pojas od 8 GHz do 12 GHz (IEEE raspored). Namijenjen je za radare.

X cut X-rez – Rez kristalne pločice koja se rabi kao rezonator za frekvencije niže od 1 MHz. Najčešća je frekvencija za koju se takav rez rabi 32 768 Hz.

X-modem X-modem – Jedan od najranijih i najpopularnijih asinkronih postupnika za prijenos datoteka. Nastao je 1977. godine. Ima ugrađeno pronalazačenje pogrešaka, ali je učinkovit samo za brzine prijenosa do 4800 b/s. Poboľjšane i brže inačice X-modema nazivaju se Y-modem i Z-modem.

X-ray crystallography rendgenska kristalografija – uporaba difrakcije X-zraka u kristalima za određivanje njihovih svojstava

X-ray diffraction difrakcija X-zraka, difrakcija rendgenskih zraka

X-ray image sensor slikovno osjetilo X-zraka – elektronički sklop osjetljiv na X-zrake s pomoću kojega se mogu snimati rendgenske slike (npr. CCD pločica s 2 milijuna piksela osjetljiva na X-zrake)

X-ray laser rendgenski laser, laser s X-zrakama – naprava koja za proizvodnju X-zraka rabi stimuliranu emisiju (laser)

X-ray Photoelectron Spectroscopy – XPS rendgenska fotoelektronska spektroskopija – metoda elektronske spektroskopije koja rabi X-zrake za

izbijanje elektrona iz unutarnjih ljusaka atoma ispitivane tvari

X-ray protected zaštićen od X-zraka

X-ray source izvor X-zraka

X-ray tube rendgenska cijev – Elektronska vakuumska cijev u kojoj nastaju X-zrake. Zbog potrebnoga velikog ubrzanja elektrona koji dolaze s katode anodni napon iznosi i preko 1 MV.

X rays X-zrake, rendgenske zrake – Elektromagnetski valovi valne duljine od 3 nm do 0,03 nm. Nastaju prijelazom elektrona s više na nižu energijsku razinu. Proizvode ih zvijezde i komete. Ljudi ih stvaraju na umjetan način. Primjenjuju se u medicini i istraživanju svojstava tvari. Spadaju u ionizirajuće zrake.

X-series recommendations X-niz preporuka – skup podatkovnih telekomunikacijskih postupnika i sučelja koje je odredila ITU (npr. X.25 preporuke za javne komunikacije s paketnim prospajanjem između komunikacijske mreže i korisnika)

Xe simbol za kemijski element ksenon

xenon ksenon, kemijski element

xenon arc lamp ksenonska lučna žarulja – žarulja koja je punjena ksenonom i ima spektar sličan Sunčevu

XFMR kratica za »transformer« – transformator

XLR connector XLR priključnica – vrsta trolejne tonске priključnice

XMTR kratica za odašiljač

XO kratica za »kristalni oscilator«

xtal skraćeni znak za »kristalni rezonator«

xtal oscillator oscilator s kristalom, kristalni oscilator – elektronički oscilator koji rabi kristalni rezonator umjesto klasičnoga titrajnog kruga

XY Micig XY postavljanje mikrofona – metoda postavljanja kardioidnih mikrofona za stereofonsko snimanje

Y

Y simbol za kemijski element itrij

Y-Cord Y-kabel – kabel s trima paralelno spojenim priključnicama u obliku slova Y

Y coupler Y-spreznik – optički spreznik s jednim ulazom i dva izlaza, napravljen u obliku slova Y

Y/C separator Y/C odvojnica – elektronički sklop koji odvaja signal svjetline (Y) od signala boje (C) u PAL i NTSC televizijskim sustavima

Y/C signal v. S video

Y cut Y-rez – vrsta reza kod kristalnih rezonatora

Y-modem Y-modem – asinkroni postupnik za prijenos podataka koji je brži od X-modema i omogućava prijenos skupina datoteka

Y signal Y-signal, signal svjetline <televizijski signal>

Y to C delay kašnjenje Y prema C – relativno kašnjenje signala svjetline u odnosu na signal boje kod televizijskog prijenosa

yagi antenna jagi antena – Vrsta usmjerene antene koja se sastoji od dipola kao aktivnog zračila, reflektora i direktora. Što je broj direktora veći, to je i usmjerenost antene veća, a antena frekvencijski selektivnija. Najčešće se rabi kao prijamna televizijska antena za zemaljske odašiljače.

yard jard – anglosaksonska mjera za duljinu (0,9144 m)

Yb simbol za kemijski element iterbij

yellow cable žuti kabel – druga oznaka za »debeli Ethernet«, kabel RG8/U

yellow spot žuta pjega – dio mrežnice s velikim brojem čunjića s kojim oko raspoznaje pojedinosti na slici

YIG filter YIG filtar – vrsta ugodivoga pojasno-propusnog filtra koji rabi YIG rezonator

YIG oscillator YIG oscilator – vrsta ugodivog oscilatora koji rabi YIG rezonator. Rabi se kao lokalni oscilator u mikrovalnim uređajima.

ytterbium iterbij, kemijski element

ytterbium-doped gain media pojačavački medij legiran iterbijem <laseri>

yttrium itrij, kemijski element

Yttrium/Aluminum Garnet – YAG itrij-aluminijev garnat – umjetna kristalna tvar koja se rabi kao aktivna tvar u laserima čvrstoga stanja

Yttrium-Iron Garnet – YIG itrij-željezni garnat – Feritna tvar koja se široko primjenjuje u mikrovalnim elektroničkim sklopovima. Magnetska svojstva ovise o primjesama koje se dodaju samo u tragovima, a najčešće su to kalcij, vanadij i bizmut.

YUV znak za signale svjetline (Y) i diferencijske snage boje B-Y (U) i R-Y (V) u televizijskom sustavu PAL

Z

Z cut Z-rez – rez kremene kristalne pločice kod koje je glavna ploha okomita na kristalografsku os Z

Z-modem Z-modem – asinkroni komunikacijski postupnik koji omogućava veće brzine prijenosa i bolje otkrivanje pogrešaka u prijenosu podataka nego X-modem

Zeeman effect Zeemanov učinak – cijepanje jedne spektralne linije na više njih pod djelovanjem magnetskog polja

zeitgeber njemački izričaj, prihvaćen i u engleskom jeziku, sa značenjem »davač vremena« – okolinški faktor, kao što je svjetlo koji usklađuju biološki sat čovjeka s okolinom

Zener barrier Zenerova barijera – Vrsta samosigurinoga naponskog izvora s naponskim i strujnim ograničenjima. Za ograničenje napona rabe se Zenerove diode, a za ograničenje struje otpornici i rastalni osigurači. Rabi se za napajanje uređaja u eksplozivnim područjima.

Zener breakdown Zenerov proboj – Naglo povećanje struje jako dopiranog, nepropusno polariziranog P-N spoja. Nastaje zbog tuneliranja između valencijskoga i vodljivoga energijskog pojasa pri nepropusnim naponima do 5 V. Iznad 6 V prevladava lavinski proboj. Kod 5,6 V utjecaj Zenerova i lavinskog proboja približno je jednak, a Zenerove diode kod toga napona imaju najmanji temperaturni koeficijent.

Zener diode Zenerova dioda – Poluvodička dioda koja je u propusnom smjeru jednaka klasičnoj spojnoj diodi, a u nepropusnom smjeru rabi Zenerov proboj. Struja kroz Zenerovu diodu mora se ograničiti vanjskim otpornikom. Rabi se kao stabilizator napona.

Zener effect Zenerov učinak, v. Zener breakdown

zeppelin zeppelin – posebna izvedba mikrofona s pojačanom otpornošću na utjecaj potresa i vjetra

zero adjustment namještanje ništice – ugadanje mjerila da pokazuje ništicu kada ulazna veličina nije jednaka ništici, kao na primjer za električnu struju od 4 mA kod strujnih davača

zero angle ništični kut, nulti kut – kut rezanja koji za rezultat ima ništičnu ovisnost frekvencije rezonatora o temperaturi u točki infleksije <kristalni rezonatori>

zero bias ništični prednapon – izričaj koji označava da je prednapon elektroničke sastavnice ili sklopa u normalnim uvjetima jednak ništici

zero-bias capacitance kapacitet kod ništičnog prednapona – kapacitet poluvodičke diode ili koje druge sastavnice kada je privedeni prednapon jednak ništici

zero-bit insertion umetanje ništičnog bita – metoda umetanja ništica u bitovske slijedove koja osigurava da se nikada ne pojavi šest uzastopnih jedinica između znakova koji određuju početak i kraj podatkovnog okvira

zero center type meter analogni mjerni instrument s ništicom u sredini ljestvice

zero crossing detector detektor prolaska kroz ništicu – Elektronički sklop koji detektira trenutak u kojemu koja fizička veličina prolazi kroz ništičnu vrijednost. Za tu svrhu najčešće se rabe naponski komparatori. Detektori prolaza kroz ništicu često se rabe kao regulacijski sklopovi, kao na primjer kod regulatora svjetla.

zero crossing point točka prolaza kroz ništicu – točka u kojoj signal prolazi kroz ništičnu vrijednost

zero-current crossing prolaz kroz strujnu ništicu

zero-dispersion slope ništični nagib disperzije – kod monomodnih svjetlovoda to je omjer promjene disperzije i valne duljine kod ništičnoga nagiba svjetlovoda

zero dispersion wavelength valna duljina ništične disperzije – valna duljina pri kojoj se kod jednomodnih svjetlovoda tvarna i valovodna disperzija međusobno poništavaju. Zove se i točka ništične disperzije

zero drift v. zero offset

zero error of a measuring instrument ništična pogreška mjerila – nadzorna pogreška mjerila kada je mjerena veličina jednaka ništici

zero gravity ništična gravitacija, bestežinsko stanje

zero halogen cable kabel bez halogenih elemenata – Halogeni kemijski elementi (fluor, brom, klor, astatin, jod, ununseptium) brzo stupaju u kemijske reakcije, a s kovinama tvore soli zvane halidi. Jako su otrovni i treba ih izbjegavati.

α — ω

μ predmetak za oznaku mikro – milijunti dio (10^{-6})

μA znak za mikroamper (10^{-6} A) – milijunti dio ampera

μC znak za mikrokulon (10^{-6} C)

μF znak za mikrofarad (10^{-6} F) – milijunti dio farada

μm znak za mikrometar – milijunti dio metra

$\mu\text{m band}$ mikrometarski frekvencijski pojas – frekvencijski pojas od 300 GHz do 3 000 GHz

μs znak za mikrosekundu – milijunti dio sekunde

μV znak za mikrovolt (10^{-6} V) – milijunti dio volta

$\pi\text{-bonds}$ π -veze, pi-veze – kovalentne kemijske veze koje se formiraju bočnim preklapanjem atomskih orbita različitih atoma

$\pi\text{-mode operation}$ π -režim rada <magnetroni>

ω znak za kružnu frekvenciju ($2 \cdot \pi \cdot f$)

Ω znak za om, mjernu jedinicu električkog otpora

Kraticice

1T DRAM – One-Transistor Dynamic Random Access Memory jednotranzistorska dinamička memorija sa slučajnim pristupom – DRAM koja za pohranu jednoga bita rabi jedan tranzistor i jedan kondenzator. Veoma je brza.

2G – Second Generation druga generacija (bežične komunikacijske tehnologije) – glavna razlika u odnosu na prvu generaciju potpuno je digitalni rad

3G – Third Generation treća generacija (bežične komunikacijske tehnologije) – Nova norma bežične telefonije sa znatno većim brzinama prijenosa podataka (do 2 Mb/s) i s nizom novih usluga. U Europi je poznata pod nazivom UMTS, a u Sjevernoj Americi pod nazivom CDMA 2000. Cilj je ostvariti multimedijске prijenose, uporabu komunikacijskih satelita i roaming na globalnoj razini.

4G – fourth generation četvrta generacija pokretnih komunikacija

A/D – Analog to Digital analogno u digitalno

AAC – Abbreviated Address Calling skraćeno biranje

AAC – Advanced Audio Coder napredni audio-koder <MPEG-2>

AAC – Advanced Audio Coding napredno kodiranje audiosignala <MPEG-2>

AAR – Automatic Alternate Routing automatsko alternativno usmjeravanje

AAS – Atomic Absorption Spectroscopy atomska apsorpcijska spektroskopija

ABC – American Broadcasting Company Američka radiodifuzijska kompanija – glavna mreža u SAD-u

ABC – Australian Broadcasting Corporation Australaska radiodifuzijska kompanija

ABI – Application Binary Interface primijenjeno binarno sučelje – sučelje između aplikacijskog programa i operacijskog sustava <računala>

ABR – Available Bit Rate raspoloživa brzina prijenosa – usluga u ATM mreži koja korisniku dopušta pristup neiskorištenom dijelu kapaciteta mreže

ABS – Antilock Braking System protublokirajući kočnički sustav

ABU – Asia-Pacific Broadcasting Union Azijsko-pacifička radiodifuzijska unija

AC – Alternating Current izmjenična struja

ACAU – Automatic Calling and Answering Unit jedinica za automatsko pozivanje i odgovaranje

ACC – Adaptive Cruise Control prilagodljiva regulacija vožnje – automobilski sustav koji skenira područje oko vozila u potrazi za drugim objektima i automatski uključuje kočnice ako postoji vjerojatnost sudara

ACC – Automatic Chroma Control automatska regulacija boje

ACCH – Associated Control Channel pridruženi upravljački kanal

ACE – Access Connection Element pristupni spojni element

ACF – Access Control Field pristupno nadzorno polje <računalne mreže s pristupnom riječi>

ACK – ACKnowledgment potvrda ispravnog prijama

ACL – Access Control List popis postupaka nadzora nad pristupom – popis dozvola za pristup određenom objektu u računalnim mrežama i postupaka koji se na njemu smiju činiti

ACN – Automatic Celestial Navigation astronavigacija – automatska navigacija prema zvijezdama

ACP – Adjacent Channel Power snaga susjednog kanala

ACP – Airdrome Control Point kontrolni toranj zračne luke

ACPR – Adjacent-channel Power Ratio međusobni omjer snage susjednih (komunikacijskih) kanala

ACR – Attenuation to Crosstalk Ratio omjer gušenje/preslušavanje – Omjer gušenja signala na određenom kabelu i razine signala dobivenih preslušavanjem na prijamoj strani. Da bi prijammnik mogao rabiti korisni prigušeni signal na prijamoj strani, mora biti veći od signala koji se dobije preslušavanjem.

ACS – Access Control System sustav nadziranja pristupa (komunikacijskim mrežama)

ACS – American Chemical Society Američko kemijsko društvo

ACSE – Association Control Service Element pridruženi nadzorni servisni element

O autoru

Rođen je 1950. godine u Kaočinama pokraj Drniša. Diplomirao je elektrotehniku, smjer slabe struje, na ondašnjem studiju inženjera za strojarstvo i elektrotehniku u Zagrebu i PTT promet na Fakultetu prometnih znanosti u Zagrebu.

Elektrotehnikom se bavi gotovo 40 godina, od čega preko 25 godina elektroničkim mjernim instrumentima. Trenutačno radi u tvrtki Odašiljači i veze d.o.o. u Zagrebu.